

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΣΕΕ
ΚΩΔ. ΟΠΣ 296250

Π.3.2 «Τριμηνιαίο Δελτίο Παρακολούθηση Μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου ειδικότερα»

 <p>ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ</p> <p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"</p> <p>ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ</p> <p>«Ενίσχυση της επιστημονικής και επιχειρησιακής ικανότητας και της τεκμηρίωσης της ΕΣΕΕ»</p> <p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>	 <p>ΕΣΠΑ 2007-2013 πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
--	--	--

Π.3.2 – «Τριμηνιαίο Δελτίο Μακροοικονομικοί Δείκτες για Ελλάδα και Ε.Ε.»

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ:

**«Ενίσχυση της επιστημονικής και επιχειρησιακής
ικανότητας και της τεκμηρίωσης της ΕΣΕΕ»
κωδικός ΟΠΣ: 296250**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"

Πίνακας Περιεχομένων

Μέρος 1. Βασικά Μακροοικονομικά στοιχεία.....	3
1.1 ΑΕΠ σε Ευρωζώνη και Ελλάδα	3
Πηγή: Eurostat.....	4
1.2 Τριμηνιαίο ΑΕΠ.....	4
1.3 Πραγματικοί Ρυθμοί Μεγέθυνσης ΑΕΠ.....	6
1.4 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Ισοδυναμίας.....	8
1.5 Συμμετοχή των επιμέρους κλάδων στην ΑΠΑ.....	10
1.6 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στο σύνολο της Οικονομίας ανά τρίμηνο	15
1.7 Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα.....	17
1.8 Κατανάλωση.....	18
Μέρος 2. Στοιχεία Εμπορίου.....	20
2.1 Δείκτης Κύκλου Εργασιών & Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο.....	20
2.2 Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο.....	22
2.3 Δείκτης Κύκλου Εργασιών στον τομέα των Αυτοκινήτων	23
2.4 Επιχειρηματικό Κλίμα	24
Μέρος 3. Επίπεδο Τιμών	27
3.1 Πληθωρισμός-Γενικός & Εναρμονισμένος ΔΤΚ, Δομικός Πληθωρισμός.....	27
3.2 Πληθωριστικές Προσδοκίες Επιχειρήσεων Λιανικού Εμπορίου & Καταναλωτών	31
Μέρος 4. Οικοδομές-Επενδύσεις-Βιομηχανία-Κατασκευές	34
4.1 Εξέλιξη εκταμιεύσεων Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.)	34
4.2 Οικοδομική Δραστηριότητα-Παραγωγή Τσιμέντου	35
Μέρος 5. Αγορά Χρήματος	39
5.1 Επιτόκια αγοράς χρήματος.....	39
5.2 Δείκτες Μετοχών Χρηματιστηρίου Αθηνών.....	42
Μέρος 6. Αγορά Εργασίας	44
6.1 Ανεργία ανά τρίμηνο.....	44
6.2 Δείκτης Εργατικού Κόστους ανά τρίμηνο	45
6.3 Προσδοκίες Επιχειρήσεων για την Απασχόληση	50
Μέρος 7. Οικονομικοί Δείκτες.....	51
7.1 Δείκτης Οικονομικής Δυσπραγίας.....	51
Μέρος 8. Θέμα προς διερεύνηση.....	55
8.1 Εξέλιξη των Καταθέσεων στην Ελλάδα.....	55

Μέρος 1. Βασικά Μακροοικονομικά στοιχεία

1.1 ΑΕΠ σε Ευρωζώνη και Ελλάδα

Η Ευρωζώνη (ΕΖ) αποτελείται από 17 χώρες μέλη με διαφορετικές οικονομίες πως προς το μέγεθος, τη διάρθρωση, τη λειτουργία αλλά και τις αναπτυξιακές προοπτικές. Οι διαφορές αυτές αποτυπώνονται στο ΑΕΠ κάθε χώρας (μετρημένο σε τιμές αγοράς, σε εκατ. €, σε σταθερές τιμές έτους 2005-μέθοδος αλύσωσης) Η μεγαλύτερη αλλά και ανταγωνιστικότερη οικονομία της ΕΖ είναι η γερμανική και ακολουθούν η γαλλική, η ιταλική και η ισπανική. Η ελληνική οικονομία αποτελεί μία μικρή συνιστώσα της οικονομίας των 17 μελών με συμμετοχή που εκτιμάται περίπου στο 2,25% του ΑΕΠ την περίοδο 1998-2013. Για την ίδια περίοδο το ποσοστό συμμετοχής της τρίτης μεγαλύτερης οικονομίας (ιταλικής) στην ΕΖ κυμαίνεται γύρω στο 17,40% ενώ της Ισπανίας στο 10,9%. Τέλος, τα μερίδια που αντιστοιχούν σε Ιρλανδία και Πορτογαλία είναι λίγο χαμηλότερα από το ελληνικό και διαμορφώνονται σε 1,89% και 1,87% αντίστοιχα. Από τα δεδομένα αυτά γίνεται αντιληπτό πως η οικονομική κρίση και προβλήματα που απορρέουν από αυτή για την ίδια την Ευρώπη, δεν ήταν τόσο η ελληνική οικονομία όσο η μετάδοση της κρίσης και σε άλλους αδύναμους κρίκους της ΕΖ, ιδιαίτερα στις Ισπανία και Ιταλία, με πραγματικό κίνδυνο την κατάρρευση του ίδιου του ευρώ. Βέβαια, ο φόβος της κατάρρευσης οδήγησε στην υιοθέτηση πρωτοφανών σκληρών μέτρων, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, χωρίς όμως τα μέτρα αυτά να συνδέονται με συγκεκριμένη οικονομική κατεύθυνση αφού συνιστούν το εξής παράδοξο: Δεν είναι νεοφιλελεύθερα, αφού συνεπάγονται εξαιρετικά υψηλή φορολογία, ούτε όμως σοσιαλδημοκρατικού τύπου αφού οι φόροι πλήττουν άμεσα αλλά και έμμεσα τους πάντες αλλά ούτε βέβαια ακολουθούν τους κεϋνσιανή οικονομική θεωρία αφού με τις περικοπές μισθών και θέσεων εργασίας αφαιρείται χρήμα από μία οικονομία που υποφέρει από ρευστότητα. Ειδικότερα για την Ελλάδα, η ύφεση σωρευτικά για το 2012 (εκτίμηση), σε σχέση με το 2007 – 5 χρόνια συνεχόμενης ύφεσης – ανέρχεται σε 14,4%, με δυσμενέστερες συνέπειες για την ευημερία και την απασχόληση.

Πίνακας 1: ΑΕΠ σε τιμές αγοράς, σε εκατ. €, σε σταθερές τιμές έτους 2005 (αλυσωτά σταθμισμένο)

Χώρα/Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ευρωζώνη (17 μέλη)	7.560.548	7.709.689	7.780.384	7.836.598	8.009.518	8.145.433	8.410.176
Ιρλανδία	128.487	134.645	142.553	148.483	155.176	163.461	172.144
Ελλάδα	158.377,0	165.023	170.700	180.847	188.746	193.050	203.750
Ισπανία	774.475	802.894	824.654	850.131	877.839	909.298	946.363
Ιταλία	1.367.800	1.393.278	1.399.568	1.398.916	1.423.126	1.436.380	1.467.964
Πορτογαλία	148.039	150.962	152.116	150.730	153.082	154.269	156.503

Χώρα/Έτος	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*
Ευρωζώνη (17 μέλη)	8.660.903	8.693.753	8.324.203	8.479.574	8.609.996	8.649.054	8.764.694
Ιρλανδία	181.065	175.684	163.396	162.694	164.460	166.253	170.073
Ελλάδα	209.855	209.526	202.715	195.586	184.835	179.645	180.885
Ισπανία	979.289	987.991	951.033	950.372	957.399	963.630	976.875
Ιταλία	1.492.671	1.475.412	1.400.894	1.422.432	1.430.113	1.430.930	1.440.407
Πορτογαλία	160.205	160.191	155.532	157.683	154.735	150.038	151.707

Πηγή: Eurostat

*: Προβλέψεις Eurostat, όλα τα στοιχεία για Ελλάδα και του 2010 για Πορτογαλία είναι προσωρινά

1.2 Τριμηνιαίο ΑΕΠ

Το ΑΕΠ στην Ευρωζώνη ανά τρίμηνο (σε τιμές αγοράς, σταθερές με έτος βάσης το 2005 αλυσωτά σταθμισμένο και εποχικά διορθωμένα στοιχεία) παρουσιάζει, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, τις επιπτώσεις από την παγκόσμια κρίση. Το τρίτο τρίμηνο του 2008 ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ της περιοχής του ευρώ ήταν στάσιμος ενώ τα επόμενα τρίμηνα ο ρυθμός μεγέθυνσης γίνεται αρνητικός μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2010 οπότε οι οικονομίες επανέρχονται σε τροχιά σχετικά χαμηλού ρυθμού ανάπτυξης. Να σημειωθεί πάντως πως το ΑΕΠ σε απόλυτα μεγέθη είχε πτωτική τάση από το πρώτο τρίμηνο του 2008. Η Ιρλανδία δοκιμάστηκε από την κρίση ήδη από το πρώτο τρίμηνο του 2008 ενώ η κορύφωση της ύφεσης έλαβε χώρα μεταξύ τετάρτου τριμήνου 2008 και τετάρτου 2009. Από το τρίτο τρίμηνο του 2010 και πάντα αναφορικά με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, οι ρυθμοί μεγέθυνσης είναι οριακά θετικοί ή μηδενικοί, επιβεβαιώνοντας την αστάθεια της ανάκαμψης. Στην Ελλάδα η κρίση άρχισε το τέταρτο τρίμηνο

του 2008 (στασιμότητα) ενώ μέχρι και το πρώτο τρίμηνο του 2011 (τελευταίο διαθέσιμο) οι ρυθμοί μεγέθυνσης ήταν αρνητικοί, αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, και των αυστηρών μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής που υιοθέτησε η χώρα. Παρατηρείται πως η ύφεση συνεχίζεται για εννέα τρίμηνα ενώ δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις για αντιστροφή της οικονομικής κατάστασης στο ορατό μέλλον, γεγονός που από μόνο του καθιστά την Ελλάδα ως την πλέον σκληρά δοκιμαζόμενη χώρα. Η εικόνα για τις Ισπανία και Ιταλία είναι παρόμοια αφού η κρίση διήρκεσε περίπου επτά τρίμηνα για την περίοδο δεύτερο τρίμηνο 2008 έως το δεύτερο τρίμηνο του 2010 με την Ιταλία να σημειώνει, συγκριτικά με την Ισπανία, εντονότερους ρυθμούς συρρίκνωσης αλλά και να ανακάμπτει ταχύτερα. Η Πορτογαλία τέλος είδε τους ρυθμούς της ανάπτυξης να γίνονται αρνητικοί για πέντε τρίμηνα (τέταρτο 2008 – τέταρτο 2009) και κατόπιν παρουσίασε χαμηλών ρυθμών και ασταθή μεγέθυνση.

Πίνακας 2: Τριμηνιαίο ΑΕΠ (τιμές αγοράς εκατ. €), σε σταθερές τιμές με έτος βάσης το 2005, αλυσωτά σταθμισμένο, εποχικά διορθωμένα στοιχεία και ποσοστιαίες μεταβολές σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους (σε παρένθεση %)

Χώρα / Τρίμηνο	2008Q1	2008Q2	2008Q3	2008Q4	2009Q1	2009Q2	2009Q3
Ευρωζώνη	2.192.923 (2,0)	2.185.033 (1,2)	2.173.795 (0,0)	2.135.715 (-2,1)	2.077.174 (-5,3)	2.072.805 (-5,1)	2.082.423 (-4,2)
Ιρλανδία	45.053 (-1,1)	44.084 (-1,7)	44.073 (-1,1)	42.462 (-7,9)	41.302 (-8,3)	41.017 (-7,0)	40.782 (-7,5)
Ελλάδα	53.790 (1,6)	54.070 (1,5)	54.208 (1,0)	53.767 (0,1)	53.179 (-1,1)	52.634 (-2,7)	52.314 (-3,5)
Ισπανία	248.685 (2,7)	248.627 (1,9)	246.667 (0,3)	244.012,5 (-1,4)	240.009 (-3,5)	237.622 (-4,4)	236.862 (-4,0)
Ιταλία	373.968 (0,4)	372.049 (-0,3)	368.044 (-1,7)	361.166 (-3,1)	349.680 (-6,5)	349.451 (-6,1)	351.035 (-4,6)
Πορτογαλία	40.325 (0,9)	40.232 (0,7)	40.036 (0,3)	39.597 (-1,8)	38.685 (-4,1)	38.815 (-3,5)	39.033 (-2,5)

Χώρα / Τρίμηνο	2009Q4	2010Q1	2010Q2	2010Q3	2010Q4	2011Q1
Ευρωζώνη	2.090.095 (-2,1)	2.097.964 (1,0)	2.116.611 (2,1)	2.125.791 (2,1)	2.131.599 (2,0)	2.147.958 (2,4)
Ιρλανδία	40.265 (-5,2)	40.887 (-1,0)	40.677 (-0,8)	40.838 (0,1)	40.250 (0,0)	40.975 (0,2)
Ελλάδα	52.660 (-2,1)	51.665 (-2,8)	51.003 (-3,1)	50.174 (-4,1)	48.769 (-7,4)	48.849 (-5,5)
Ισπανία	236.539 (-3,1)	236.915 (-1,3)	237.527 (0,0)	237.696 (0,4)	238.235 (0,7)	239.108 (0,9)
Ιταλία	350.456 (-3,0)	353.342 (1,0)	354.898 (1,6)	356.127 (1,5)	356.192,2 (1,6)	356.721,0 (1,0)
Πορτογαλία	39.000 (-1,5)	39.336 (1,7)	39.448 (1,6)	39.524 (1,3)	39.374,9 (1,0)	39.138,8 (-0,5)

Πηγή: Eurostat

1.3 Πραγματικοί Ρυθμοί Μεγέθυνσης ΑΕΠ

Ο υπολογισμός του ετήσιου ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ επιτρέπει τη σύγκριση της δυναμικής της οικονομικής ανάπτυξης αφενός διαχρονικά και αφετέρου μεταξύ οικονομιών διαφορετικών μεγεθών. Η εκτίμηση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές (volume terms) προϋποθέτει τη χρήση του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, αλυσωτά βασισμένες στις τιμές του προηγούμενου έτους. Συνεπώς, οι μεταβολές στο επίπεδο των τιμών δεν θα επηρεάσουν το ρυθμό μεγέθυνσης.

Πίνακας 3: Πραγματική μεγέθυνση του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές – Ποσοστιαία μεταβολή με βάση το προηγούμενο έτος

Χώρα/Έτος	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12*	'13*
ΕΕ 27 χώρες	1,8	2,7	3,0	3,0	3,9	2,2	1,3	1,4	2,5	2,0	3,3	3,2	0,3	-4,3	2,0	1,6	0,6	1,5
Ευρωζώνη 17 χώρες	1,5	2,6	2,8	2,9	3,8	2	0,9	0,7	2,2	1,7	3,3	3	0,4	-4,3	1,9	1,5	0,5	1,3
Ιρλανδία	11,2	10,9	7,8	9,9	9,3	4,8	5,9	4,2	4,5	5,3	5,3	5,2	-3,0	-7,0	-0,4	1,1	1,1	2,3
Ελλάδα	2,4	3,6	3,4	3,4	3,5	4,2	3,4	5,9	4,4	2,3	5,5	3	-0,2	-3,3	-3,5	-5,5	-2,8	0,7
Ισπανία	2,5	3,9	4,5	4,7	5	3,7	2,7	3,1	3,3	3,6	4,1	3,5	0,9	-3,7	-0,1	0,7	0,7	1,4
Ιταλία	1,1	1,9	1,4	1,5	3,7	1,9	0,5	0,0	1,7	0,9	2,2	1,7	-1,2	-5,1	1,5	0,5	0,1	0,7
Πορτογαλία	3,7	4,4	5,1	4,1	3,9	2,0	0,8	-0,9	1,6	0,8	1,4	2,4	0,0	-2,9	1,4	-1,9	-3,0	1,1

Πηγή: Eurostat

*: Προβλέψεις Eurostat,

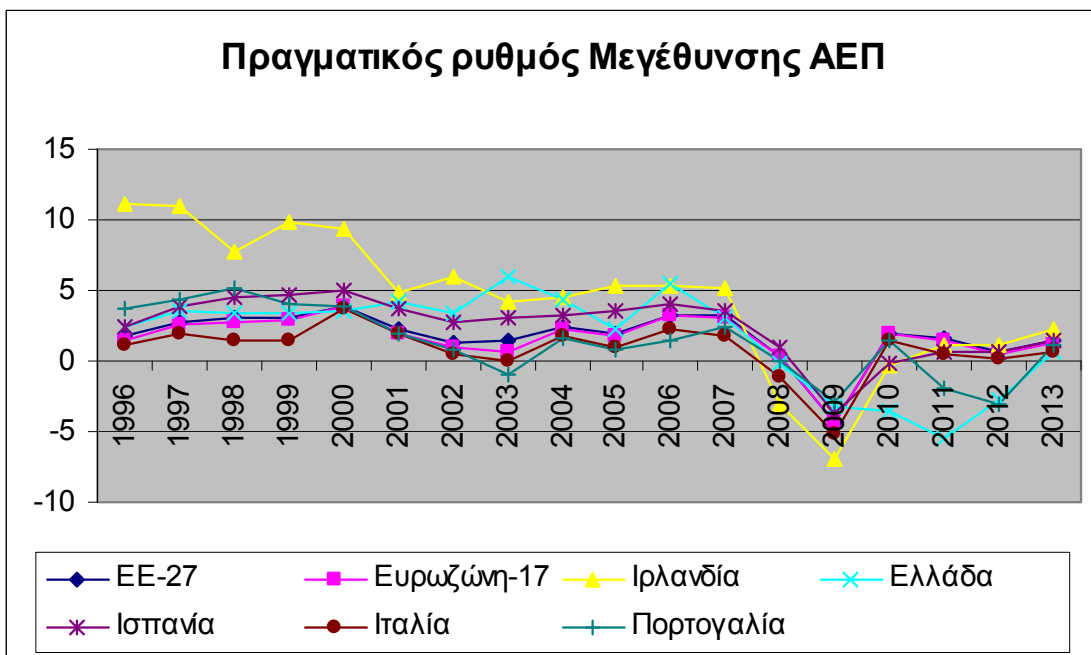
Όλα τα στοιχεία για Ελλάδα και του 2010 για Πορτογαλία είναι προσωρινά

Μετά από μία αναιμική ανάπτυξη το 2008, ο πραγματικός ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ για το σύνολο της Ε.Ε. των 27 χωρών σημείωσε πτώση κατά 4,3% το 2009. Τα δύο επόμενα έτη ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν αξιόλογος (2,0% και 1,6% αντίστοιχα) ενώ οι προβλέψεις για τα έτη 2012 και 2013 κάνουν λόγο για ανάπτυξη μεν αλλά σε μικρότερη έκταση. Παρόμοια είναι και η εικόνα για τα 17 κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ. Αντίθετα, η κατάσταση των χωρών του Νότου παρουσιάζει σημαντικές διαφορές. Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα είχε επιτύχει σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, ενώ οι επιδόσεις υπερέβαιναν τις αντίστοιχες του συνόλου της ΕΕ.-27 και της Ευρωζώνης. Ο σχετικά εύκολος και φθηνός δανεισμός, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τα μεγάλα δημόσια έργα και η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική είναι μερικοί μόνον από τους λόγους για τους ελληνικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Από το 2008 όμως η οι επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης φάνηκαν και στην ελληνική οικονομία. Η υπαγωγή της στο ΔΝΤ και το πρόγραμμα λιτότητας που υιοθέτησε η Ελλάδα είχαν σαν αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του ΑΕΠ και την εμφάνιση αρνητικών ρυθμών μεγέθυνσης. Η πρόβλεψη για το

2012 αναφέρεται σε περαιτέρω υποχώρηση του ΑΕΠ (για 5^η συνεχή χρονιά) ενώ μόλις το 2013 προβλέπεται οριακά θετικός ρυθμός μεγέθυνσης (0,7%).

Η εικόνα είναι παρόμοια για την Ιρλανδία και την Ισπανία. Οι Ιρλανδοί έβλεπαν την οικονομία τους να απογειώνεται μέχρι και το 2007 ενώ από το 2008 μέχρι και το 2010 το ΑΕΠ σημείωσε πτώση. Μετά το 2011 αναμένεται μικρή βελτίωση του πραγματικού ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ. Οι ρυθμοί μεγέθυνσης της Ισπανίας ήταν μικρότεροι αλλά ούτε η ισπανική οικονομία μπόρεσε να διατηρήσει την ανάπτυξή της, βλέποντας το ΑΕΠ της να υποχωρεί τα έτη 2009 και 2010, ενώ για από το 2011 εκτιμάται ασθενής ανάκαμψη, αν και τα νέα μέτρα λιτότητας που έχει εξαγγείλει η ισπανική κυβέρνηση καθιστούν την εκτίμηση αυτή υπερβολικά αισιόδοξη. Η πορτογαλική οικονομία προχώρησε με αβέβαια βήματα την περίοδο 2002-2006 ενώ δεν απέφυγε την ύφεση τα έτη 2009 και 2011. Το 2012 εκτιμάται πως το ΑΕΠ θα υποχωρήσει 3% ως συνέπεια της υιοθέτησης αυστηρής προσαρμοστική πολιτικής στο δημοσιονομικό της τομέα. Τέλος η Ιταλία, δεν επέτυχε, με εξαίρεση το 2000, σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης ενώ το ΑΕΠ μειώθηκε τα έτη 2008 και 2009. Εξαιτίας της εφαρμογής περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής, η ιταλική ανάπτυξη για τα έτη 2001-2013 αναμένεται οριακή και γι' αυτό το λόγο επίφοβη.

Η συνολική εικόνα δίνεται καλύτερα από το Διάγραμμα που ακολουθεί.

Πηγή: Eurostat

1.4 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Ισοδυναμίας

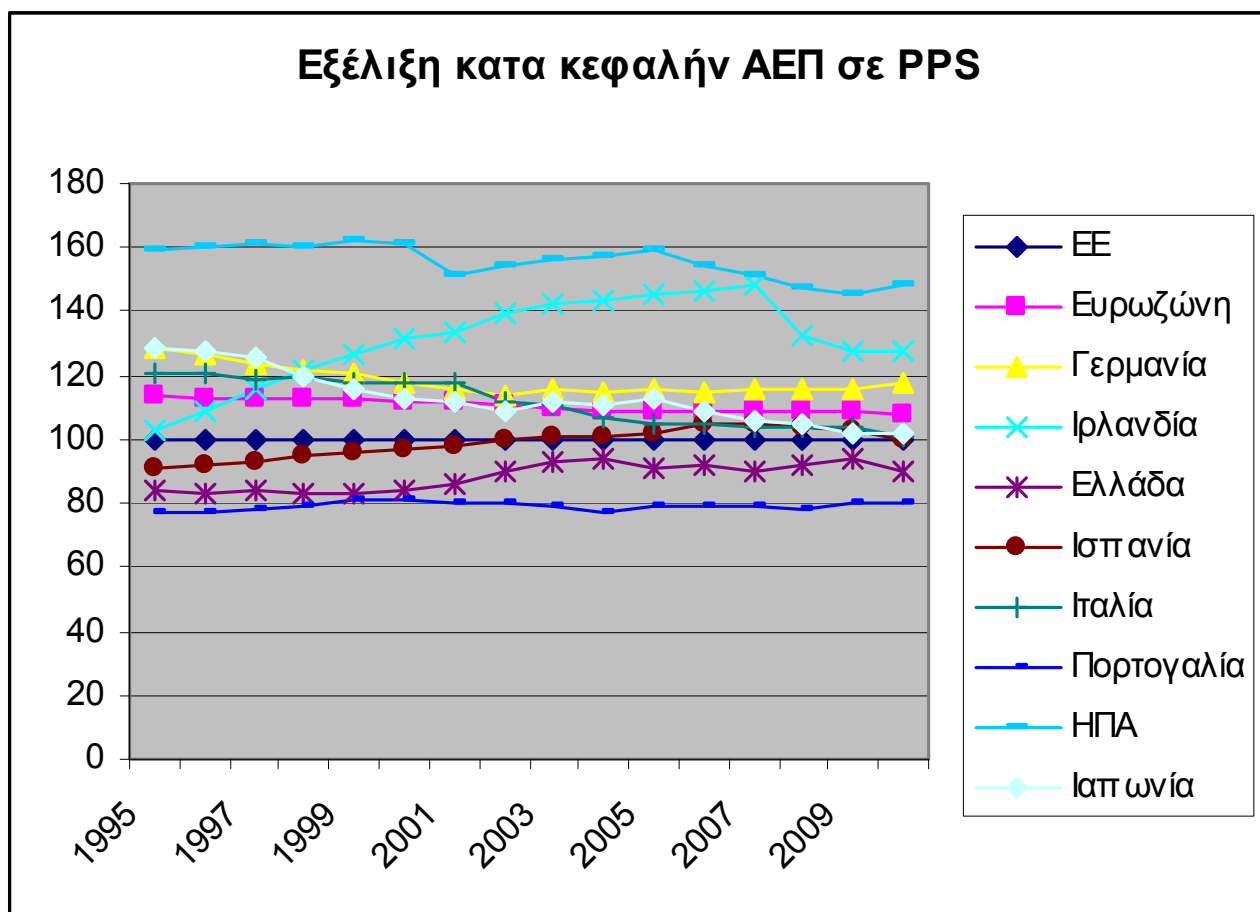
Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) είναι ένα μέτρο της οικονομικής δραστηριότητας αφού καταμετρά την αξία όλων των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται σε μία χώρα. Ο δείκτης όγκου του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε τυποποιημένες Μονάδες Αγοραστικής Ισοδυναμίας (PPS) εκφράζεται σε σχέση με το μέσο όρο των 27 χωρών-μελών της ΕΕ και ισούται με 100. Όταν ο δείκτης μιας χώρας υπερβαίνει το 100, αυτό σημαίνει πως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας αυτής υπερβαίνει, σε μονάδες αγοραστικής ισοδυναμίας το μέσο όρο της ΕΕ και αντιστρόφως. Ο υπολογισμός του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (κ.κ. ΑΕΠ) σε μονάδες αγοραστικής δύναμης εξουδετερώνει τις διαφορές του επιπέδου τιμών μεταξύ των διαφόρων χωρών, επιτρέποντας έτσι ουσιαστικές διακρατικές συγκρίσεις του ΑΕΠ. Ο δείκτης που ακολουθεί στον πίνακα είναι περισσότερο κατασκευασμένος για συγκρίσεις μεταξύ των χωρών, παρά για τη διαχρονική παρακολούθηση του κ.κ. ΑΕΠ σε μία χώρα.

Πίνακας 4: Εξέλιξη του κ.κ. ΑΕΠ σε PPS σε επιλεγμένες χώρες																
Χώρα/Έτος	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10
ΕΕ (27 χώρες)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Ευρωζώνη (17 χώρες)	114	113	113	113	113	112	112	111	110	109	109	109	109	109	109	108
Γερμανία	129	127	124	122	121	118	116	114	116	115	116	115	116	116	116	118
Ιρλανδία	103	109	116	122	127	132	134	139	142	143	145	146	148	133	128	128
Ελλάδα	84	83	84	83	83	84	86	90	93	94	91	92	90	92	94	90
Ισπανία	91	92	93	95	96	97	98	100	101	101	102	105	105	104	103	100
Ιταλία	121	121	119	120	118	118	118	112	111	107	105	105	104	104	104	101
Πορτογαλία	77	77	78	79	81	81	80	80	79	77	79	79	79	78	80	80
ΗΠΑ	159	160	161	160	162	161	151	154	156	157	159	154	151	147	145	148
Ιαπωνία	129	128	126	120	116	113	112	109	112	111	113	109	106	105	102	102

Πηγή: Eurostat

Τα διαθέσιμα στοιχεία σταματούν το 2010. Η Ιρλανδία εμφανίζει το μεγαλύτερο κ.κ. ΑΕΠ σε μονάδες Αγοραστικής Δύναμης, αν και η οικονομία της αρχίζει να δείχνει τα πρώτα σημάδια κόπωσης και επιβράδυνσης, οιωνός για τη δεινή οικονομική θέση στην οποία έχει περιέλθει και των μεταρρυθμίσεων που καλείται να υιοθετήσει. Ελλάδα και Ισπανία βελτίωσαν το δείκτη του κ.κ. ΑΕΠ με την Ελλάδα να επιτυγχάνει τη μέγιστη τιμή του (94) τα έτη 2004 και 2009, τη χρονιά διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων και τη χρονιά όπου είχαν μόλις αρχίσει να γίνονται αντιληπτές στη χώρα οι επιπτώσεις της διεθνούς κρίσης αλλά του ελληνικού χρέους. Ο δείκτης στην Ισπανία ξεπέρασε το μέσο όρο

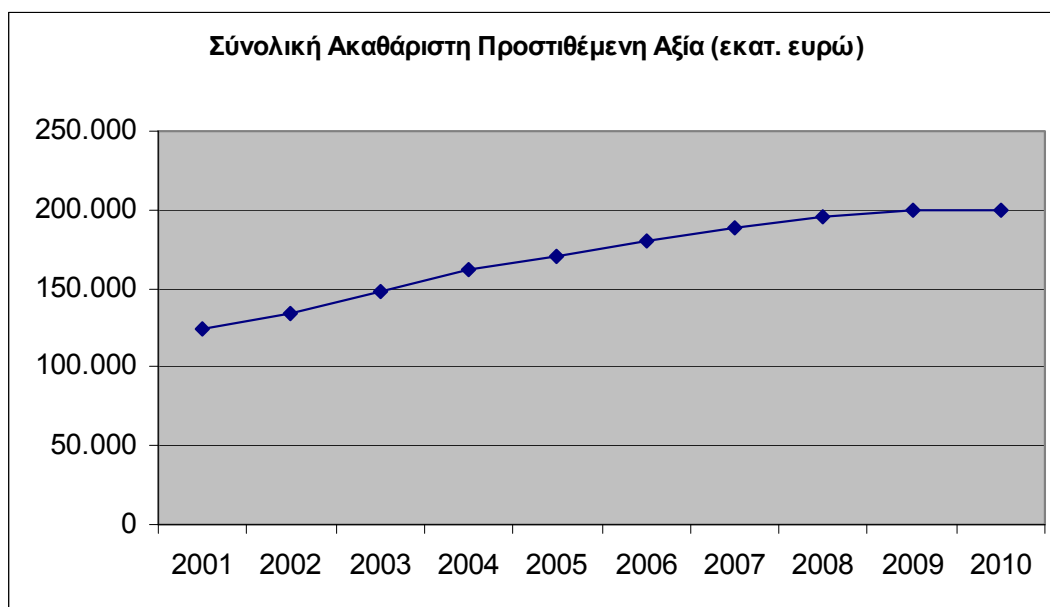
φθάνοντας στη μέγιστη τιμή του (105) το 2006 και 2007. Και στις δύο χώρες ο δείκτης μειώνεται τα επόμενα χρόνια και αναμένεται να σημειώσει κάθετη πτώση το 2011 εξαιτίας της υιοθέτησης των αυστηρών μέτρων λιτότητας με κάθετη αύξηση των φόρων και της ανεργίας. Παρόμοια εικόνα και στην Ιταλία, στην οποία όμως ο δείκτης αρχίζει να υποχωρεί σχετικά νωρίς, από το 2002, σαφής ένδειξη για την υιοθέτηση μέτρων τόνωσης της οικονομίας, για να καταλήξει κοντά στο μέσο όρο το 2010 (101). Στην Πορτογαλία ο δείκτης σημειώνει στασιμότητα και κινείται γύρω στο 80 κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου ενώ αναμένεται ραγδαία υποχώρησή του εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης στη χώρα. Οι ΗΠΑ συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο κ.κ. ΑΕΠ σε μονάδες Αγοραστικής Δύναμης αφού ακόμα και μετά την οικονομική ύφεση του 2008 κατά τη διάρκεια της οποίας η αμερικανική οικονομία δοκιμάστηκε πολύ σκληρά.

Πηγή: Eurostat

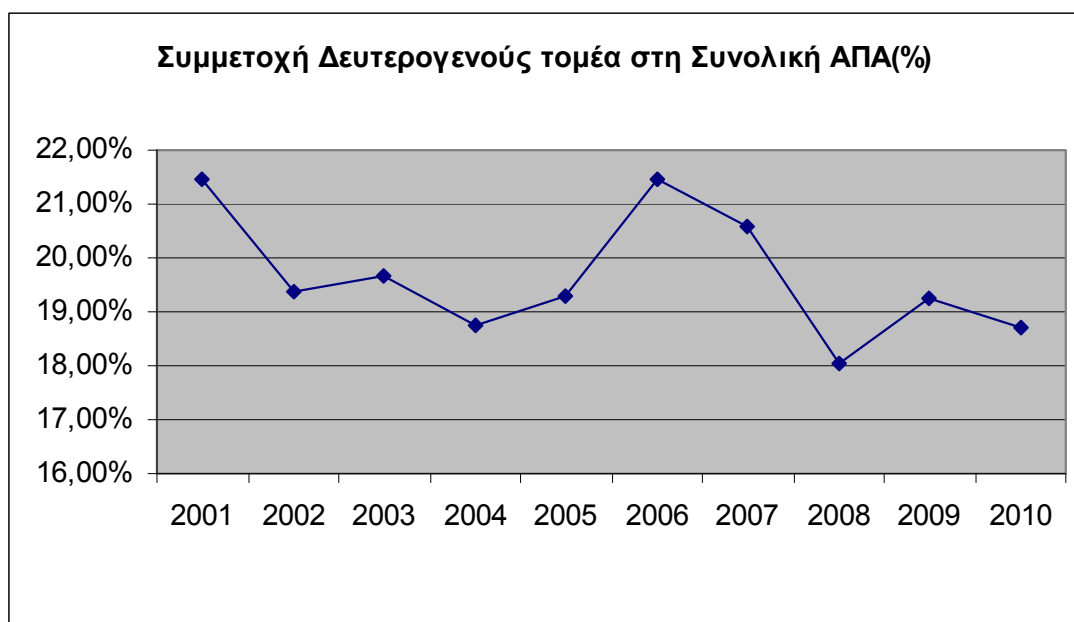
1.5 Συμμετοχή των επιμέρους κλάδων στην ΑΠΑ

Η συμμετοχή των επιμέρους κλάδων μιας οικονομίας στο ΑΕΠ αποτελεί πάντοτε κεντρικό θέμα συζήτησης μεταξύ των οικονομολόγων. Στην περίπτωση της ελληνικής οικονομίας έχει ενδιαφέρον να εξεταστεί πως διαμορφώνεται η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και βέβαια κατά τομέα. Σημειώνεται πως το ΑΕΠ προκύπτει από την ΑΠΑ όταν προστεθούν οι Φόροι και αφαιρεθούν οι Επιδοτήσεις στα προϊόντα, δηλαδή $ΑΕΠ = ΑΠΑ + Φόροι - Επιδοτήσεις$ οπότε η παρακολούθηση της εξέλιξης της ΑΠΑ προσφέρει μία ακριβή εικόνα για τις κλαδικές και τομεακές συνιστώσες του ΑΕΠ. Ήδη, με μια πρώτη ματιά στο πρώτο Διάγραμμα επιβεβαιώνεται η επιβράδυνση της ελληνικής οικονομίας από το 2009 και κυρίως από το 2010 ενώ τα στοιχεία για το 2011 δεν είναι ακόμα διαθέσιμα.

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.-Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Από τα στοιχεία για τη δεκαετία 2001-2010 προκύπτει ότι η συμμετοχή του δευτερογενούς τομέα στο σύνολο της οικονομίας κυμαίνεται κατά μέσο όρο στο 19,65%. Η συμμετοχή του τομέα σημείωσε τη μέγιστη τιμή της το 2006 με ποσοστό 21,6% και έκτοτε η σημασία του για την οικονομία διολισθαίνει, παρά τη μικρή ανάκαμψη το έτος 2009 (19,27%).

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.-Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Αναλυτικότερα, στο δευτερογενή τομέα, δηλαδή στον τομέα που περιλαμβάνει τα Ορυχεία και τα Λατομεία, τη Μεταποίηση, το Ηλεκτρικό Ρεύμα και το Φυσικό Αέριο, το Νερό και τις Κατασκευές, τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνει η Μεταποίηση με ποσοστό συμμετοχής στο σύνολο της οικονομίας που κυμαίνεται γύρω στο 9,60% ενώ η συμμετοχή της στο δευτερογενή τομέα αγγίζει κατά μέσο όρο το 49%. Σχεδόν η μισή δραστηριότητα του δευτερογενούς τομέα οφείλεται στη Μεταποίηση, η οποία όμως δεν καταφέρνει να ξεπεράσει το 10% για τη συνολική οικονομία παρά μόνο το 2001. Το γεγονός αυτό είναι δεν προκαλεί έκπληξη αφού από τη δεκαετία του 1980 είχε αρχίσει η αποβιομηχάνιση της ελληνικής οικονομίας, η οποία συνεχίστηκε μέχρι σήμερα, με τη μεταφορά βιομηχανικών μονάδων σε γειτονικές βαλκανικές χώρες. Παράλληλα, ο ανταγωνισμός από την Ανατολή δεν μπορεί πλέον να αγνοηθεί. Ο κλάδος που ακολουθεί σε μέγεθος είναι οι Κατασκευές όπου συμμετέχουν στο σύνολο της οικονομίας με ποσοστό περίπου 6,6% ενώ στο δευτερογενή τομέα συνεισφέρουν κατά μέσο όρο 33,5% τα τελευταία 10 χρόνια, με σαφή όμως τάση περιορισμού της σημασίας του, εξαιτίας της συρρίκνωσης του κλάδου τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 5: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) κατά κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας και τομέα σε εκατ. €, σε τιμές προηγούμενου έτους και % συμμετοχή

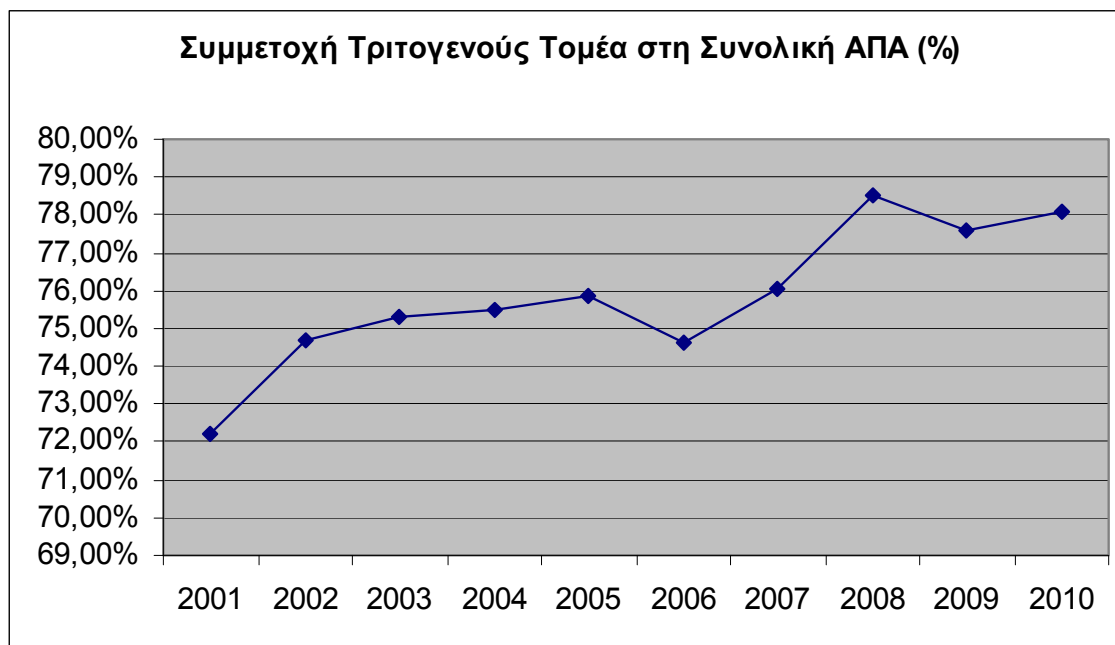
Δραστηριότητα/ Έτος	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	13.475	12.909	14.452	14.043	16.118	17.689	18.693	16.662	19.812	19.458
Συμμετοχή Μεταποίησης στο σύνολο της Οικονομίας	10,81%	9,61%	9,76%	8,66%	9,45%	9,79%	9,92%	8,51%	9,91%	9,76%
Σύνολο 2ογενούς τομέας	26.772	26.036	29.128	30.395	32.864	38.743	38.745	35.322	38.530	37.298
Συμμετοχή Μεταποίησης στον 2ογενή τομέα	50,33%	49,58%	49,61%	46,20%	49,04%	45,66%	48,25%	47,17%	51,42%	52,17%
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	9.540	8.375	9.844	10.972	10.481	14.681	13.215	11.986	12.025	10.996
Συμμετοχή στο σύνολο της Οικονομίας	7,65%	6,24%	6,65%	6,77%	6,15%	8,13%	7,01%	6,12%	6,01%	5,52%
Συμμετοχή στον 2ογενή τομέα	35,63%	32,17%	33,79%	36,10%	31,89%	37,89%	34,11%	33,93%	31,21%	29,48%
ΣΥΝΟΛΟ Οικονομίας	124.678	134.280	148.071	162.127	170.474	180.658	188.394	195.824	199.977	199.265

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Ο τριτογενής τομέας περιλαμβάνει το Εμπόριο και τις Επισκευές, τη Μεταφορά και την Αποθήκευση, τα Καταλύματα και την Εστίαση, την Ενημέρωση και την Επικοινωνία, τις Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές δραστηριότητες, τη Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας, τις Επαγγελματικές Επιστημονικές και Τεχνικές δραστηριότητες, τις Διοικητικές και Υποστηρικτικές δραστηριότητες, τη Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα, την Εκπαίδευση, την Υγεία και τη Μέριμνα, την Ψυχαγωγία και τις Τέχνες, άλλες δραστηριότητες Υπηρεσιών και τέλος τις δραστηριότητες των νοικοκυριών ως εργοδοτών. Η συμμετοχή του τομέα των υπηρεσιών στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας κυμαίνεται κατά μέσο στο 75,84%, γεγονός που αυτομάτως τον καθιστά μακράν ως τον πιο σημαντικό τομέα στη χώρα.

Η εικόνα του τριτογενούς τομέας εξελίσσεται αντίστροφα από τον βιομηχανικό. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται μία συνεχής άνοδος της συμμετοχής του τριτογενούς τομέα στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας, με εξαίρεση το 2006 οπότε και ενισχύθηκε το ποσοστό της βιομηχανίας. Έκτοτε η σημασία του τριτογενούς ενισχύθηκε, παρά τη μικρή υποχώρηση το 2009. Σημειώνεται χαρακτηριστικά πως το 2001 ο τριτογενής τομέας συνεισέφερε στην οικονομία κατά 72,19% ενώ το 2010 κατά 78,10%. Επίσης, από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει πως η συμμετοχή του πρωτογενούς (αγροτικού τομέα) στην ελληνική οικονομία

μειώνεται συνεχώς. Ο μέσος όρος για τη δεκαετία δεν ξεπερνά το 4,50% ενώ το 2010 ήταν μόλις 3,18%.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Στον τριτογενή τομέα κυριαρχεί ο κλάδος του Εμπορίου, χονδρικό και λιανικό, και η επισκευή οχημάτων και μοτοσυκλετών με ποσοστό συμμετοχής στον τριτογενή ύψους 20,5% ενώ στη συνολική οικονομία το ποσοστό ανέρχεται σε 15,5% κατά μέσο όρο. Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως η σημασία του εμπορίου έχει πτωτικές τάσεις, ιδιαίτερα το 2010 οπότε και κατεγράφησαν οι πρώτες αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης. Ο τομέας των Μεταφορών και Αποθήκευσης συνεισφέρει στη συνολική παραγωγή της χώρας κατά 6,9% και αποτελεί το 9,1% του τομέα των υπηρεσιών παρουσιάζοντας όμως αξιόλογες διακυμάνσεις την τελευταία δεκαετία. Στα Καταλύματα και την Εστίαση αντιστοιχεί περίπου το 7% της συνολικής οικονομίας ενώ στον τομέα η συνεισφορά τους κυμαίνεται στο 8,4% περίπου, παρουσιάζοντας όμως και αυτός αξιόλογες διακυμάνσεις. Τέλος, οι Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες είναι υπεύθυνες για το 3,45% της συνολικής οικονομίας κατά μέσο όρο, ενώ στον τομέα των υπηρεσιών συμμετέχουν με ποσοστό 4,5%. Καλύτερη εικόνα για τη συνεισφορά του κάθε κλάδου και τομέα στην οικονομία τα τελευταία 10 χρόνια δίνει ο παρακάτω Πίνακας.

Πίνακας 6: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) κατά κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας σε εκατ. € σε τιμές προηγούμενου έτους και % συμμετοχή

Δραστηριότητα/ Έτος	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΧΟΝΔΡΙΚΟ & ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧ/ΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ & ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	19.326	22.462	27.436	29.254	28.860	23.735	27.050	30.086	28.875	24.736
Συμμετοχή Εμπορίου και επισκευών στο σύνολο της οικονομίας	15,50%	16,73%	18,53%	18,04%	16,93%	13,14%	14,36%	15,36%	14,44%	12,41%
Σύνολο τριτογενούς τομέα	90.002	100.275	111.479	122.374	129.300	134.771	143.278	153.793	155.178	155.635
Συμμετοχή Εμπορίου και Επισκευών στον Ζογενή	21,47%	22,40%	24,61%	23,91%	22,32%	17,61%	18,88%	19,56%	18,61%	15,89%
ΜΕΤΑΦΟΡΑ & ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	7.226	6.662	8.046	10.428	12.125	14.636	15.837	17.125	13.436	14.394
Συμμετοχή μεταφοράς και αποθήκευσης στη συνολική οικονομία	5,80%	4,96%	5,43%	6,43%	7,11%	8,10%	8,41%	8,75%	6,72%	7,22%
Συμμετοχή μεταφοράς και αποθήκευσης στον Ζογενή	8,03%	6,64%	7,22%	8,52%	9,38%	10,86%	11,05%	11,14%	8,66%	9,25%
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	8.687	10.949	9.687	10.549	11.555	9.476	10.254	11.211	10.639	13.388
Συμμετοχή καταλυμάτων και εστίασης στη συνολική οικονομία	6,97%	4,96%	5,43%	6,43%	7,11%	8,10%	8,41%	8,75%	6,72%	7,22%
Συμμετοχή καταλυμάτων και εστίασης στον Ζογενή	9,65%	10,92%	8,69%	8,62%	8,94%	7,03%	7,16%	7,29%	6,86%	8,60%
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	4.131	4.700	4.085	4.029	3.724	7.169	8.071	8.175	8.357	7.173
Συμμετοχή επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων στη συνολική οικονομία	3,31%	3,50%	2,76%	2,48%	2,18%	3,97%	4,28%	4,17%	4,18%	3,60%
Συμμετοχή επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων στον Ζογενή	4,59%	4,69%	3,66%	3,29%	2,88%	5,32%	5,63%	5,32%	5,39%	4,61%
ΣΥΝΟΛΟ Οικονομίας	124.678	134.280	148.071	162.127	170.474	180.658	188.394	195.824	199.977	199.265

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ-Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

1.6 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στο σύνολο της Οικονομίας ανά τρίμηνο

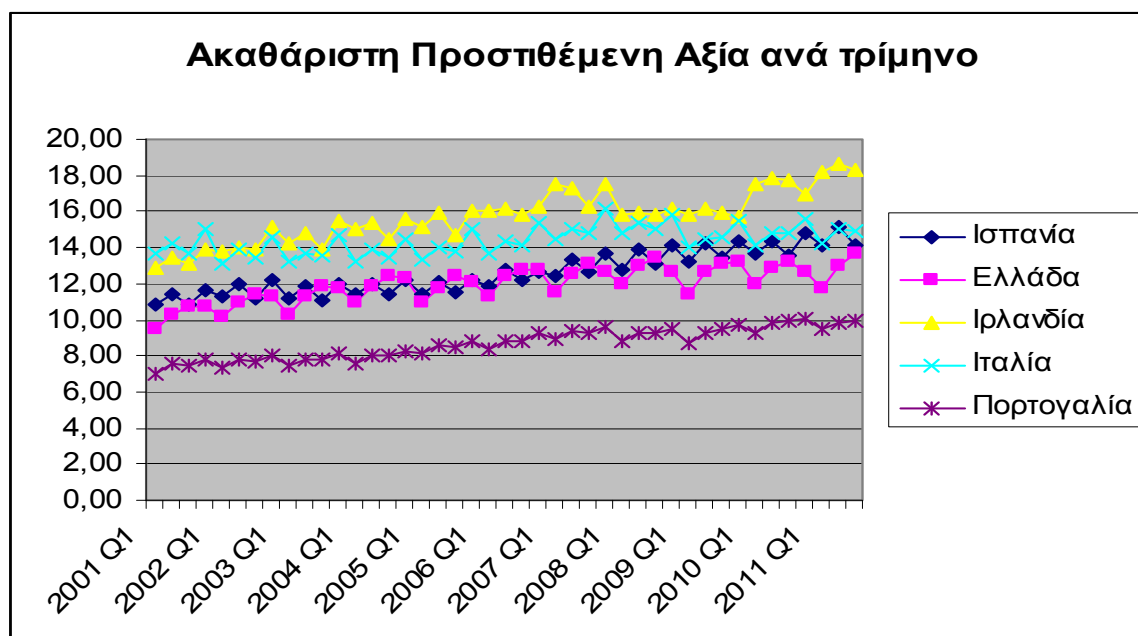
Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) υπολογίζεται ως η διαφορά της συνολικής παραγωγής και της ενδιάμεσης ανάλωσης πρώτων υλών και αγαθών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραγωγή. Εναλλακτικά, η ΑΠΑ θα μπορούσε να ορισθεί ως η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται αφού αφαιρεθεί η αξία των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή. Σε σχέση με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, η ΑΠΑ περιλαμβάνει τις επιδοτήσεις και δεν περιλαμβάνει τους φόρους που επιβάλλονται στην τιμή των προϊόντων. Η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο μπορεί να θεωρηθεί ως ένας δείκτης ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με τα μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία, η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο της Ελλάδας, σε χιλιάδες PPP, σημειώνει από το 2011 μέχρι το 2008 ανοδική πορεία, με τις αναμενόμενες εποχικότητες. Το 2009 και 2010 η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο μειώθηκε ενώ το 2011 εμφανίζει σημάδια ανάκαμψης, με παράλληλη έντονη συρρίκνωση της απασχόλησης. Σε απόλυτα μεγέθη και μέχρι και το 2008 μπορούσε να συγκριθεί με εκείνη της Ισπανίας. Στην Ιταλία, η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο κινήθηκε πτωτικά την τριετία 2002-2004, όπως και τα έτη 2009 και 2010, εξαιτίας της επίδρασης της οικονομικής κρίσης στην ιταλική οικονομία. Τα στοιχεία για την ισπανική οικονομία φανερώνουν μια επιβράδυνση των επιδόσεων της οικονομίας την τριετία 2003-2005, ενώ από το 2006 και μετά η ισπανική ΑΠΑ ανά εργαζόμενο αυξάνεται σχετικά σταθερά, παρά τα προβλήματα της εθνικής οικονομίας και την πολύ υψηλή ανεργία. Η Ιρλανδία παρουσίασε ανοδική πορεία του δείκτη για την περίοδο 2001-2007, ξεπερνώντας τις επιδόσεις της ιταλικής οικονομίας το 2002. Τη διετία 2008-2009 η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο υποχώρησε και έμεινε στάσιμη ενώ σημάδια ανάκαμψης εμφανίστηκαν από το 2010 μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του 2011. Η Πορτογαλία εμφανίζει τις χειρότερες επιδόσεις του δείκτη σε απόλυτα μεγέθη. Ειδικότερα, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο η ΑΠΑ παραμένει σταθερή με εξαίρεση την τριετία 2005-2007 οπότε και παρατηρείται ελαφρά ανάκαμψη. Τέλος, Η ΑΠΑ ανά εργαζόμενο για το σύνολο της Ευρωζώνης των 17 μελών κινείται, για την περίοδο 2001-2008, μεταξύ Ισπανίας και Ιταλίας με τη διαφορά να βαίνει μειούμενη, ενώ από το 2009 ο ευρωπαϊκός δείκτης σχεδόν ταυτίζεται με τον αντίστοιχο της Ιταλίας και Ισπανίας.

Πίνακας 7: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά εργαζόμενο σε PPP (‘000), μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία, τρέχουσες τιμές

Χώρα/ Έτος	2001 Q1	2001 Q2	2001 Q3	2001 Q4	2005 Q1	2005 Q2	2005 Q3	2005 Q4	2007 Q1	2007 Q2	2007 Q3	2007 Q4	2008 Q1
Ευρωζώνη (17 χώρες)	-	12,52	-	-	12,76	13,19	12,98	13,61	13,81	14,10	13,94	14,61	13,90
Ιρλανδία	12,90	13,41	13,13	13,90	15,16	15,94	14,63	16,05	17,50	17,33	16,28	17,53	15,83
Ελλάδα	9,50	10,26	10,71	10,79	10,97	11,71	12,45	12,07	11,51	12,59	13,09	12,68	11,98
Ισπανία	10,81	11,45	10,79	11,61	11,42	12,05	11,50	12,23	12,47	13,37	12,65	13,67	12,74
Ιταλία	13,70	14,26	13,72	15,03	13,37	14,05	13,75	14,98	14,52	15,06	14,83	16,13	14,83
Πορτογαλία	7,04	7,56	7,48	7,83	8,15	8,54	8,48	8,82	8,88	9,42	9,25	9,65	8,83

Χώρα/ Έτος	2008 Q2	2008 Q3	2008 Q4	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2009 Q4	2010 Q1	2010 Q2	2010 Q3	2010 Q4	2011 Q1	2011 Q2	2011 Q3
Ευρωζώνη (17 χώρες)	14,31	13,97	14,33	13,23	13,53	13,55	14,10	13,74	14,13	14,07	14,64	14,23	14,58	14,45
Ιρλανδία	15,91	15,85	16,20	15,87	16,15	15,92	15,73	17,49	17,83	17,69	16,90	18,19	18,61	18,34
Ελλάδα	13,01	13,47	12,61	11,38	12,69	13,09	13,22	12,00	12,90	13,19	12,66	11,75	13,01	13,67
Ισπανία	13,95	13,09	14,07	13,17	14,24	13,43	14,33	13,65	14,33	13,55	14,83	14,13	15,09	14,16
Ιταλία	15,40	15,00	15,81	14,01	14,49	14,52	15,46	14,11	14,80	14,78	15,63	14,23	15,03	14,92
Πορτογαλία	9,30	9,28	9,50	8,71	9,31	9,49	9,74	9,23	9,83	9,95	10,00	9,44	9,88	9,92

Πηγή: Eurostat – Επεξεργασία στοιχείων IN.EM.Y.

Πηγή: Eurostat-Επεξεργασία στοιχείων IN.EM.Y.

1.7 Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα

Το Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα προκύπτει από το Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα επαυξημένο από την καθαρή μεταβολή των τρεχουσών πληρωμών από/και προς το εξωτερικό. Αποτελεί έναν πρόδρομο δείκτη του Διαθέσιμου Προσωπικού Εισοδήματος, του ποσού δηλαδή που τα νοικοκυριά και οι μη εταιρικές επιχειρήσεις μπορούν να διαθέσουν στην αγορά, μετά την εξόφληση των φορολογικών τους υποχρεώσεων στο Δημόσιο. Το Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα για 15 χώρες της Ε.Ε. μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2009 και του πρώτου τριμήνου του 2011 αυξήθηκε από 2.647.478 σε 2.877.714 εκατομμύρια ευρώ, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 8,7%. Αντίθετα, υποχώρηση κατά 8,1% σημείωσε το Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα στην Ιρλανδία, κινούμενο πτωτικά καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο με εξαίρεση δύο τρίμηνων, του δεύτερου και του τρίτου του 2010. Το Εισόδημα στην Ιταλία γνώρισε πολλές διακυμάνσεις, βαίνοντας κατά βάση αυξανόμενο όμως, με τη μεταβολή να φθάνει, για την περίοδο πρώτο τρίμηνο του 2009 έως πρώτο τρίμηνο 2011, στο 3,1%. Παρόμοια εικόνα και στην Πορτογαλία, με τις διακυμάνσεις να παρατηρούνται τα τρία τελευταία τρίμηνα. Τελικά, η μεταβολή του εισοδήματος για την εξεταζόμενη περίοδο έφθασε στο 4,9%.

Στην Ελλάδα, το Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα υποχώρησε, σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2009, κατά 6,6% κινούμενο συνεχώς πτωτικά, με εξαίρεση το τέταρτο τρίμηνο του 2009, οπότε και οι επιπτώσεις της ύφεσης δεν είχαν γίνει ιδιαίτερα αισθητές ούτε είχαν ληφθεί μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως στο Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα δεν περιλαμβάνονται οι φόροι, άμεσοι ή έμμεσοι, γεγονός που φανερώνει το μέγεθος του προβλήματος που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα ελληνικά νοικοκυριά. Επίσης, η διαφορά με την οικονομία της Ιρλανδίας έγκειται στο γεγονός ότι η ιρλανδική οικονομία φαίνεται να επιβραδύνει τους ρυθμούς ύφεσης ενώ αναμένεται οι οικονομικοί της δείκτες να βελτιωθούν στο μέλλον, σε αντίθεση με την Ελλάδα όπου η οικονομία της φαίνεται να απέχει ακόμη από τη σταθεροποίηση, πολλώ δε μάλλον από την ανάκαμψη.

Πίνακας 8: Ακαθάριστο Διαθέσιμο Εισόδημα σε εκατομμύρια ευρώ, τρέχουσες τιμές, εποχικά διορθωμένο

Χώρα/ Τρίμηνο	2009Q1	2009Q2	2009Q3	2009Q4	2010Q1	2010Q2	2010Q3	2010Q4	2011Q1
Ε.Ε.15 χώρες	2.647.478	2.667.006	2.720.809	2.711.891	2.727.044	2.787.656	2.833.603	2.832.520	2.877.714
Ιρλανδία	33.984,3	33.009,9	32.374,6	31.648	31.357,4	31.774,6	32.286,9	31.474,3	31.226,5
Ελλάδα	57.239,4	56.210,8	56.122,6	57.258,2	56.277,1	56.271,5	55.759,2	53.729,9	53.453,4
Ιταλία	373.795,3	373.745,4	376.331	380.578	378.227,5	381.326,5	382.600,5	387.796	385.274,5
Πορτογαλία	40.185	40.670,2	40.890,9	41.053,4	41.625,8	42.012,6	41.831,5	42.803,6	42.143,3

Πηγή: Eurostat

1.8 Κατανάλωση

Η συνολική κατανάλωση διαμορφώνεται από την κατανάλωση **α)** του κράτους και **β)** των νοικοκυριών. Η κρατική τελική κατανάλωση αποτελείται από την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται από τη γενική κυβέρνηση καθώς και τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών στις οποίες αυτή προβαίνει, για να τα παράσχει στο τέλος στα νοικοκυριά. Τα νοικοκυριά ξοδεύουν για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε αγαθά και υπηρεσίες όπως τρόφιμα, ένδυση και υπόδηση, αλκοολούχα και μη αλκοολούχα ποτά και προϊόντα καπνού, υγεία, μεταφορές επικοινωνία, εκπαίδευση, αναψυχή, εστιατόρια και ξενοδοχεία κλπ. Το μερίδιο της κατανάλωσης των ελληνικών νοικοκυριών στη συνολική κατανάλωση για την περίοδο 2000 μέχρι και 2010 κυμαίνεται μεταξύ 76,5% και 78,6%. Το 2010, το πιο πρόσφατο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, το μερίδιο της κατανάλωσης των νοικοκυριών στη συνολική κατανάλωση είχε διαμορφωθεί περίπου στο 78%. Η κύρια συνιστώσα της κατανάλωσης των νοικοκυριών, του διαθέσιμου εισοδήματος δηλαδή, είναι οι μισθοί και οι αμοιβές. Οι μειώσεις σε αυτά τα μεγέθη, εξαιτίας της δημοσιονομικής προσαρμογής, θα επιφέρουν και περαιτέρω πτώση στην κατανάλωση, εγκλωβίζοντας έτσι την οικονομία. Το υψηλό ποσοστό κατανάλωσης των νοικοκυριών στην Ελλάδα συνεπάγεται και σχετικά χαμηλή κατανάλωση του κράτους, συνεπώς και την ποιότητα των υπηρεσιών που αυτό προσφέρει.

Η εικόνα των άλλων ευρωπαϊκών χωρών του Νότου φανερώνει υψηλή συμμετοχή της κατανάλωσης των νοικοκυριών στη συνολική κατανάλωση, με τη διαφορά ότι προς το τέλος της δεκαετίας η συμμετοχή

αυτή βαίνει μειούμενη, σε αντίθεση με την Ελλάδα. Η πληροφορία αυτή δεν αποτελεί έκπληξη αφού οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής οικονομίας και το αναπτυξιακό μοντέλο το οποίο υιοθετήθηκε στηρίζονταν σε κατανάλωση με φθινό, σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, δανεισμό. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί πως η ερμηνεία των στατιστικών δεδομένων θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή αφού χώρες με υψηλό ποσοστό εξαγωγών ως προς το ΑΕΠ (Ιρλανδία την περασμένη δεκαετία με την ίδρυση και λειτουργία πολλών πολυεθνικών) εμφανίζουν χαμηλή συμμετοχή στην κατανάλωση των νοικοκυριών, χωρίς όμως αυτό να αντικατοπτρίζει την πραγματική κατάσταση στην οικονομία. Εξάλλου, ενδεικτικό της δοκιμασίας που έχει περιέλθει η χώρα είναι το γεγονός πως η υποχώρηση της συνολικής κατανάλωσης για την περίοδο 2008-2013 (πρόβλεψη) ανέρχεται στο 17,21%.

Πίνακας 9: Συμμετοχή νοικοκυριών στη συνολική κατανάλωση

Χώρα / Έτος	Συμμετοχή (%) στη Συνολική κατανάλωση μ.ό. 2000-2010	Συμμετοχή (%) στη Συνολική κατανάλωση 2010
Ιρλανδία	69,6 – 71,5	70,07
Ελλάδα	76,5 – 78,6	78,02
Ισπανία	71,8 – 76,4	71,91
Ιταλία	73,5 – 75,8	73,78
Πορτογαλία	72,7 – 74,2	72,90

Πηγή: Eurostat - Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Πίνακας 10: Δαπάνες τελικής κατανάλωσης, εκατ. €, σταθερές τιμές 2005, αλυσ. σταθ.

Χώρα/Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ευρωζώνη (17 χώρες)	5.849.600,7	5.962.188	6.039.605	6.119.681	6.215.299	6.322.482	6.454.370
Ιρλανδία	81.201,8	86.224	90.157	92.622	95.585	101.479	107.930
Ελλάδα	140.294,9	146.095	153.724	157.479	163.422	169.662	176.229
Ισπανία	570.650,3	591.037	609.750	629.918	659.320	688.625	717.221
Ιταλία	1.071.298,7	1.087.558	1.095.694	1.108.539	1.121.768	1.137.145	1.150.255
Πορτογαλία	122.449,0	124.730	126.553	126.464	129.766	132.465	134.091

Χώρα/Έτος	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*
Ευρωζώνη (17 χώρες)	6.571.532	6.629.903	6.615.734	6.667.569	6.691.475	6.708.865	6.761.489
Ιρλανδία	114.958	114.176	106.944	105.308	102.494	101.386	101.208
Ελλάδα	184.157	189.230	189.152	180.825	168.757	159.926	156.666
Ισπανία	745.962	753.173	735.880	740.471	742.556	742.718	749.648
Ιταλία	1.162.585	1.157.322	1.146.656	1.153.906	1.159.895	1.160.193	1.163.062
Πορτογαλία	136.818	138.307	137.379	139.862	134.366	126.341	124.797

Πηγή: Eurostat, *: Προβλέψεις Eurostat

Μέρος 2. Στοιχεία Εμπορίου

2.1 Δείκτης Κύκλου Εργασιών & Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών (ΔΚΕ) αποτυπώνει με ακρίβεια την εξέλιξη της αγοράς των αγαθών, αναφερόμενος σε μεταπώληση προϊόντων χωρίς κανένα μετασχηματισμό, αποκαλύπτοντας, σε μεγάλο βαθμό, την οικονομική-καταναλωτική ευρωστία των νοικοκυριών. Με βάση τον Πίνακα 11, ο Γενικός ΔΚΕ σημείωσε, μετά από μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 10%, τη μέγιστη τιμή του το 2008 (125,1) ενώ τα επόμενα τρία έτη συρρικνώθηκε σταδιακά ώστε να διαμορφωθεί το 2011 σε (103,0), σημειώνοντας πτώση, σε σχέση με το 2008, κατά 17,7%. Ο ΔΚΕ που δεν περιλαμβάνει τα καύσιμα και τα λιπαντικά παρουσίασε την ίδια εικόνα. Μέγιστη τιμή, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 10,0%, το 2008 (119,7) ενώ τα επόμενα τρία χρόνια υποχωρεί για να καταλήξει το 2011 σε 97,5, σημειώνοντας πτώση κατά 19,8%. Σε μηνιαίο επίπεδο, ο Γενικός ΔΚΕ παρουσιάζει εποχικές διακυμάνσεις με αυξημένες τιμές τις περιόδους των εορτών (Χριστουγέννων και Πάσχα) καθώς και των εκπτώσεων. Ανάλογη πορεία ακολουθεί και ο Γενικός Δείκτης πλην καυσίμων και λιπαντικών. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να σημειωθεί πως η ετήσια μεταβολή, η ποσοστιαία σύγκριση δηλαδή με τον αντίστοιχο περσινό μήνα, παρουσιάζει συνεχώς πτώση, είτε περιλαμβάνονται τα καύσιμα είτε όχι. Τέλος, είναι εμφανές πως ο ΔΚΕ, είτε ο Γενικός είτε χωρίς τα καύσιμα, βρίσκεται πλέον στο επίπεδο του 2005.

Πίνακας 11: Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2011), έτος βάσης 2005=100

Έτος	Γενικός Δείκτης	Γεν.Δείκτης (εκτός καυσίμων - λιπαντικών)	Έτος/ Μήνας 2011	Γενικός Δείκτης	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή σε σύγκριση με αντίστοιχο μήνα	Γεν.Δείκτης (εκτός καυσίμων - λιπαντικών)	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή σε σύγκριση με αντίστοιχο μήνα
2000	69,4	69,9	I	105,7	-10,6	98,4	-13,6
2001	74,4	75,4	II	104,6	-6,8	97,3	-8,8
2002	80,9	82,4	III	102,6	-13,3	95,2	-15,6
2003	87,7	88,9	IV	109,2	-4,4	104,0	-5,7
2004	93,3	94,4	V	97,7	-7,8	93,6	-8,7
2005	100,0	100,0	VI	101,0	-8,4	96,7	-8,2
2006	112,3	110,8	VII	105,0	-2,0	100,0	-2,2
2007	118,6	117,1	VIII	98,3	-1,8	93,2	-1,5
2008	125,1	119,7	IX	100,7	-3,7	95,3	-4,1
2009	112,3	111,2	X	101,1	-8,1	95,0	-7,7

2010	111,0	105,7	XI	97,7	-6,4	92,3	-5,1
2011*	103,0	97,5	XII	113,0	-11,0	109,3	-9,1

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, *. Προσωρινά στοιχεία

Ένας ακόμη πιο αξιόπιστος δείκτης είναι ο Δείκτης Όγκου (ΔΟ) στο Λιανικό Εμπόριο, ο οποίος προκύπτει από τον αποπληθωρισμό του Δείκτη Κύκλου Εργασιών, χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό, ως αποπληθωριστή, το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή. Για το λόγο αυτό ο ΔΟ είναι απαλλαγμένος από τις επιδράσεις των τιμών και αναφέρεται στον όγκο των πωλήσεων που έλαβαν χώρα μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Σύμφωνα με τα δεδομένα, ο Γενικός ΔΟ σημείωσε, μετά από μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 5,1%, τη μέγιστη τιμή του το 2008 (112,8) ενώ τα επόμενα τρία έτη συρρικνώθηκε σταδιακά ώστε να διαμορφωθεί το 2011 σε (84,2), σημειώνοντας πτώση, σε σχέση με το 2008, κατά 25,4%. Ο ΔΟ που δεν περιλαμβάνει τα καύσιμα και τα λιπαντικά παρουσίασε την ίδια εικόνα. Μέγιστη τιμή, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 5,1%, το 2007 (110,4) ενώ τα επόμενα τέσσερα χρόνια υποχωρεί για να καταλήξει το 2011 σε 84,0 σημειώνοντας πτώση κατά 23,9%. Σε μηνιαίο επίπεδο, ο Γενικός ΔΚΕ παρουσιάζει εποχικές διακυμάνσεις με αυξημένες τιμές τις περιόδους των εορτών (Χριστουγέννων και Πάσχα) καθώς και των εκπτώσεων. Ανάλογη πορεία ακολουθεί και ο Γενικός Δείκτης πλην καυσίμων και λιπαντικών. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να σημειωθεί πως η ετήσια μεταβολή, η ποσοστιαία σύγκριση δηλαδή με τον αντίστοιχο περσινό μήνα, παρουσιάζει συνεχώς πτώση, είτε περιλαμβάνονται τα καύσιμα είτε όχι. Εξάιρεση αποτελεί ο ΔΟ χωρίς τα καύσιμα και τα λιπαντικά για το μήνα Αύγουστο οπότε και εμφανίζει οριακή αύξηση της τάξης του 0,7%. Τέλος, είναι εμφανές πως ο ΔΟ, είτε ο Γενικός είτε χωρίς τα καύσιμα, βρίσκεται πλέον στο επίπεδο του 2001, εμφανίζοντας ραγδαία επιδείνωση και υποδεικνύοντας ξεκάθαρα πως το επίπεδο κατανάλωσης των νοικοκυριών έχει γυρίσει δέκα χρόνια πίσω.

Πίνακας 12: Δείκτης Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2011), έτος βάσης 2005=100

Έτος	Γενικός Δείκτης	Γεν.Δείκτης (εκτός καυσίμων - λιπαντικών)	Έτος/ Μήνας 2011	Γενικός Δείκτης	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή σε σύγκριση με αντίστοιχο μήνα	Γεν.Δείκτης (εκτός καυσίμων - λιπαντικών)	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή σε σύγκριση με αντίστοιχο μήνα
2000	80,3	81,4	I	88,8	-16,0	87,2	-15,1
2001	83,1	85,0	II	90,8	-10,4	89,7	-9,0
2002	87,3	89,1	III	83,0	-17,6	81,2	-17,9
2003	91,6	92,9	IV	87,4	-8,5	87,7	-7,7

2004	95,5	97,1	V	77,9	-10,7	78,6	-10,0
2005	100,0	100,0	VI	81,0	-11,5	81,4	-9,9
2006	109,0	108,0	VII	87,0	-3,8	87,9	-2,1
2007	111,4	110,4	VIII	84,3	-1,9	85,1	0,7
2008	112,8	108,9	IX	80,7	-6,5	80,4	-5,1
2009	100,0	98,8	X	80,8	-10,8	79,8	-8,8
2010	93,7	92,0	XI	78,0	-8,9	77,2	-6,6
2011*	84,2	84,0	XII	90,6	-12,6	91,9	-10,0

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, *: Προσωρινά στοιχεία

2.2 Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο αποτελεί στην ουσία έναν δείκτη του οικονομικού κύκλου της επιχείρησης και δείχνει την εξέλιξη της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών. Σκοπός του δείκτη είναι η μέτρηση της δραστηριότητας του τομέα του χονδρικού εμπορίου στην αγορά σε όρους αξίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία, ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο σημείωσε, μετά από μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 14,3%, τη μέγιστη τιμή του το 2008 (135,8) ενώ τα επόμενα τρία έτη συρρικνώθηκε σταδιακά ώστε να διαμορφωθεί το τρίτο τρίμηνο του 2011 σε 95,2 μονάδες, σημειώνοντας πτώση, σε σχέση με το 2008, κατά 29,9%. Σε μηνιαίο επίπεδο, ο Δείκτης παρουσιάζει εποχικές διακυμάνσεις με αυξημένες τιμές τις περιόδους των εορτών (Χριστουγέννων και Πάσχα). Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να σημειωθεί πως η ετήσια μεταβολή, η ποσοστιαία σύγκριση δηλαδή με το αντίστοιχο περσινό τρίμηνο, υποχωρεί συνεχώς το τελευταίο έτος. Τέλος, είναι εμφανές πως ο Δείκτης για το 2011 (μ.ό. των τριών πρώτων τριμήνων ανέρχεται σε 101,9) βρίσκεται πλέον στο επίπεδο του 2005 ενώ όλες οι προβλέψεις κάνουν λόγο για περαιτέρω επιδείνωση.

Πίνακας 13: Δείκτης Κύκλου Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο, έτος βάσης 2005=100,0

Έτος / Τρίμηνα	Τιμή Δείκτη	Ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος/ αντίστοιχο τρίμηνο προηγούμενου έτους
2000	63,4	-
2001	72,6	14,4
2002	79,2	9,2
2003	83,4	5,2
2004	94,8	13,7
2005	100,0	5,5

2006	111,4	11,4
2007	124,1	11,4
2008	135,8	9,4
2009	123,7	-8,9
2010	116,4	-5,9
2011 Α	103,9	-13,3
2011 Β	106,7	-9,9
2011 Γ*	95,2	-10,9

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, *: Προσωρινά στοιχεία

2.3 Δείκτης Κύκλου Εργασιών στον τομέα των Αυτοκινήτων

Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στον τομέα των Αυτοκινήτων αναλύεται σε δύο κλάδους: Εμπόριο, Συντήρηση και Επισκευή Αυτοκινήτων και Μοτοσυκλετών (κλάδος 45) και στο Εμπόριο Αυτοκινήτων (κλάδος 451). Τα στοιχεία είναι διορθωμένα ως προς τον πραγματικό αριθμό των εργασίμων ημερών. Σκοπός των δεικτών είναι η μέτρηση της δραστηριότητας των ερευνώμενων τομέων στην αγορά σε όρους αξίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία, ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών στον τομέα των Αυτοκινήτων για τον κλάδο 45 (Γενικός Δείκτης) σημείωσε, μετά από μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης περίπου 6,0%, τη μέγιστη τιμή του το 2007 (108,9) ενώ τα επόμενα τέσσερα έτη συρρικνώθηκε σταδιακά ώστε να διαμορφωθεί το τρίτο τρίμηνο του 2011 σε 38,9, σημειώνοντας πτώση, σε σχέση με το 2007, κατά 64,3%. Ο Δείκτης Κύκλου Εργασιών που περιλαμβάνει μόνον τον κλάδο 451 (εμπόριο Αυτοκινήτων) παρουσίασε την ίδια εικόνα. Μέγιστη τιμή, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 7,5%, το 2007 (117,6) ενώ τα επόμενα τέσσερα χρόνια υποχωρεί για να καταλήξει το τρίτο τρίμηνο του 2011 σε 33,9, σημειώνοντας πτώση κατά 71,2%, σε σχέση με την επίδοση του 2007. Σε επίπεδο τριμήνου, ο Γενικός Δείκτης παρουσιάζει εποχικές διακυμάνσεις ανάλογα με το επίπεδο της ζήτησης. Ανάλογη πορεία ακολουθεί και ο Δείκτης Εμπορίας Αυτοκινήτων. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό να σημειωθεί πως η ετήσια μεταβολή, η ποσοστιαία σύγκριση δηλαδή με το αντίστοιχο περσινό τρίμηνο, υποχωρεί συνεχώς τα τελευταία τέσσερα χρόνια, όταν πρόκειται είτε για τον κλάδο 45 είτε για τον 451. Τέλος, είναι εμφανές πως και οι δύο Δείκτες, ο Γενικός και ο αναφερόμενος μόνο στην εμπορία των Αυτοκινήτων, βρίσκονται πλέον σε επίπεδα πριν του 2000, υποδεικνύοντας με τον πιο εύγλωττο τρόπο το μέγεθος της κρίσης που έχει πλήξει την αγορά αυτοκινήτων.

Πίνακας 14: Δείκτης Κύκλου Εργασιών στον τομέα των Αυτοκινήτων, έτος βάσης 2005=100,0

Έτος / Τρίμηνο	Εμπόριο, Συντήρηση & Επισκευή Αυτοκινήτων & Μοτοσυκλετών (κλάδος 45)		Εμπόριο Αυτοκινήτων (κλάδος 451)	
	Τιμή Δείκτη	Ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος/ αντίστοιχο περσινό τρίμηνο	Τιμή Δείκτη	Ποσοστιαία μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος/ αντίστοιχο περσινό τρίμηνο
2000	76,7	-	77,2	-
2001	78,9	2,9	76,8	-0,4
2002	81,0	2,6	77,0	0,2
2003	87,9	8,6	84,9	10,3
2004	93,5	6,3	90,3	6,3
2005	100,0	7,0	100,0	10,7
2006	101,0	1,0	100,7	0,7
2007	108,9	7,8	117,6	16,9
2008	100,2	-7,9	107,2	-8,9
2009	84,5	-15,7	86,0	-19,8
2010	53,6	-36,5	50,8	-41,0
2011 Α	41,4	-40,5	38,6	-45,6
2011 Β	42,5	-30,9	38,2	-35,1
2011 Γ	38,9	-6,7	33,9	-6,7

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, *: Προσωρινά στοιχεία

2.4 Επιχειρηματικό Κλίμα

Το κλίμα που επικρατεί στην ελληνική αγορά είναι ιδιαίτερα αρνητικό. Δεν θα μπορούσε να είναι άλλωστε διαφορετικό αφού συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων λιανικής που δεν κατορθώνουν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους και διακόπτουν τη δραστηριότητά τους, ενώ ο αριθμός των όποιων νέων επιχειρήσεων υπολείπεται σαφώς των λουκέτων που μπαίνουν στην αγορά. Η ΕΣΕΕ προχώρησε σε τρεις καταγραφές των κλειστών επιχειρήσεων στους κυριότερους εμπορικούς δρόμους μεγάλων πόλεων (Αύγουστος 2010-Μάρτιος 2011-Αύγουστος 2011), διευρύνοντας συνεχώς το υπό εξέταση δείγμα. Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία είναι η εξαιρετικά ανησυχητικό. Στις περιοχές που συμμετείχαν και στις τρεις καταγραφές (Αττική, κέντρο Αθήνας και

Πειραιάς) το ποσοστό των κλειστών επιχειρήσεων στις καταγεγραμμένες αυξάνεται σε όλες τις περιπτώσεις. Η αναλογία μάλιστα των κλειστών τον Αύγουστο του 2011 κυμαίνεται μεταξύ 22,00% και 24,40%.

Παρόμοια εικόνα και στη Θεσσαλονίκη όπου στις δύο καταγραφές (Μάρτιος 2011 και Αύγουστος 2011) το ποσοστό των κλειστών επιχειρήσεων αυξήθηκε από 17,00% σε 19,10%. Τέλος, σε όλες τις πόλεις όπου διεξήχθη η καταγραφή τον Αύγουστο του 2011, τα ποσοστά κλειστών επιχειρήσεων ήταν εντελώς αποθαρρυντικά, κυμαινόμενα από το «χαμηλό» 14,30% σε Καβάλα και Βέροια μέχρι 19,70% σε Έδεσσα και Τρίπολη.

Πίνακας 15: Καταγραφή Κλειστών Επιχειρήσεων, Αύγουστος 2010-Αύγουστος 2011

Πόλη/ Νομός	Περίοδος	Σύνολο Καταγεγραμμένων Επιχειρήσεων	Σύνολο Κλειστών Επιχειρήσεων	Ποσοστό (%) Κλειστών Επιχειρήσεων
Αττική	Αύγουστος 2010	3.421	505	14,80
	Μάρτιος 2011	5.982	1.230	20,60
	Αύγουστος 2011	7.980	1.799	22,50
Κέντρο Αθήνας	Αύγουστος 2010	1.252	215	17,20
	Μάρτιος 2011	2.770	649	23,40
	Αύγουστος 2011	2.861	699	24,40
Πειραιάς	Αύγουστος 2010	623	69	11,00
	Μάρτιος 2011	1.057	172	16,20
	Αύγουστος 2011	1.591	350	22,00
Θεσσαλονίκη	Μάρτιος 2011	2.196	373	17,00
	Αύγουστος 2011	2.325	444	19,10
Καβάλα	Αύγουστος 2011	428	61	14,30
Βέροια	Αύγουστος	657	94	14,30

**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΣΕΕ
ΚΩΔ. ΟΠΣ 296250**

Π.3.2 «Τριμηνιαίο Δελτίο Παρακολούθηση Μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου ειδικότερα»

	2011			
Έδεσσα	Αύγουστος 2011	442	87	19,70
Λάρισα	Αύγουστος 2011	1.110	183	16,50
Τρίπολη	Αύγουστος 2011	294	58	19,70
Ηράκλειο Κρήτης	Αύγουστος 2011	928	161	17,30

Πηγή: Έρευνα ΙΝ.ΕΜ.Υ.-ΕΣΣΕ

Μέρος 3. Επίπεδο Τιμών

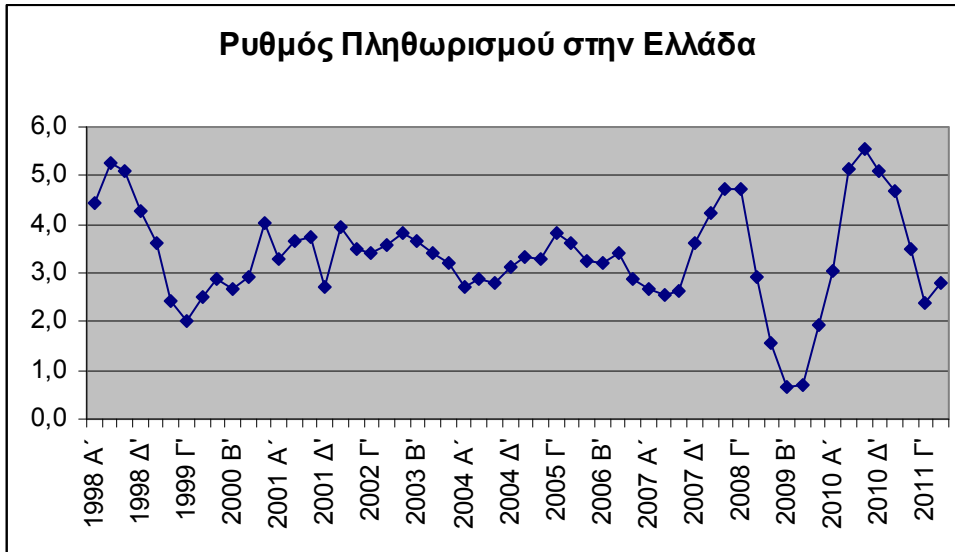
3.1 Πληθωρισμός-Γενικός & Εναρμονισμένος ΔΤΚ, Δομικός Πληθωρισμός

Ο Πληθωρισμός είναι η συνεχής αύξηση του επιπέδου των τιμών μιας οικονομίας σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Εναλλακτικά, ο πληθωρισμός, ο οποίος υπολογίζεται βάσει του Γενικού Δείκτη τιμών Καταναλωτή (ΓΔΤΚ), είναι η μεταβολή στη μέση τιμή που καταβάλλουν τα νοικοκυριά για συνηθισμένα αγαθά και υπηρεσίες, όπως για τρόφιμα, ένδυση, μετακίνηση, ασφάλιση κλπ. Ο πληθωρισμός παύει να υφίσταται όταν οι τιμές σταθεροποιηθούν, ανεξάρτητα από το αν είναι υψηλές ή όχι. Οι υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού συνεπάγονται αυξανόμενο, και εν μέρει αθέατο, κόστος διαβίωσης καθώς και διάβρωση της ανταγωνιστικότητας και θεωρείται ότι πλήττει δυσανάλογα τα χαμηλά και τα σταθερά εισοδήματα (μισθωτοί και συνταξιούχοι). Στο πλαίσιο ένταξης στην ΟΝΕ η ελληνική οικονομία πήρε μέτρα τιθάσευσης του πληθωρισμού ο οποίος όμως το περισσότερο διάστημα ήταν πάνω από τον ευρωπαϊκό στόχο του 3%. Οικονομίες σε ύφεση έχουν χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού, γεγονός που επιβεβαιώνονται για την Ελλάδα το 2009 αλλά όχι τόσο αργότερα, προκαλώντας ανησυχία στους ασκούντες την οικονομική πολιτική.

Πίνακας 16: Πληθωρισμός βάσει του ΓΔΤΚ στην Ελλάδα ανά τρίμηνο και μήνα

Έτος/ Τρίμηνο	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο	Περίοδος	Γενικός
1998	4,4	5,3	5,1	4,3	Νοέμ. 2010	4,9
1999	3,6	2,4	2,0	2,5	Δεκ. 2010	5,2
2000	2,9	2,7	2,9	4,0	Ιαν. 2011	5,2
2001	3,3	3,7	3,8	2,7	Φεβ. 2011	4,4
2002	3,9	3,5	3,4	3,6	Μάρ. 2011	4,5
2003	3,8	3,7	3,4	3,2	Απρ. 2011	3,9
2004	2,7	2,9	2,8	3,1	Μάι. 2011	3,3
2005	3,3	3,3	3,8	3,6	Ιούν. 2011	3,3
2006	3,2	3,2	3,4	2,9	Ιούλ. 2011	2,4
2007	2,7	2,6	2,6	3,6	Αύγ. 2011	1,7
2008	4,2	4,7	4,7	2,9	Σεπτ. 2011	3,1
2009	1,6	0,7	0,7	1,9	Οκτ. 2011	3
2010	3,0	5,1	5,5	5,1	Νοέμ. 2011	2,9
2011	4,7	3,5	2,4	2,8	Δεκ. 2011	2,4

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

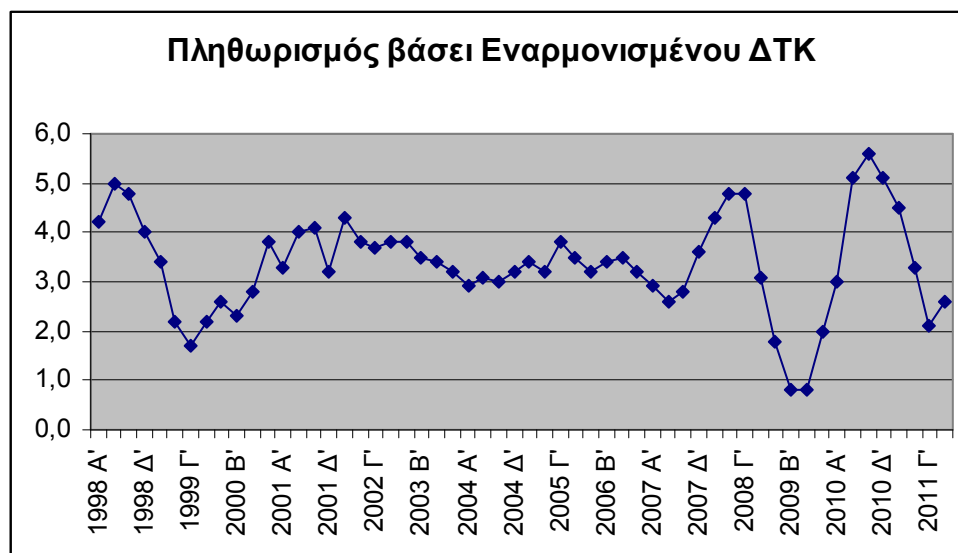
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ο δείκτης τιμών καταναλωτή αποτελεί οικονομικό δείκτη που είναι έτσι σχεδιασμένος, ώστε να προσμετρά τις μεταβολές στις τιμές που καταβάλλουν τα νοικοκυριά για αγαθά και υπηρεσίες. Για την ΕΕ υπάρχει ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ). Σε τακτά χρονικά διαστήματα οι στατιστικές υπηρεσίες κάθε κράτους-μέλους χρησιμοποιούν "εναρμονισμένες" μεθόδους για την καταγραφή των τιμών καταναλωτή για μια μεγάλη δέσμη αγαθών και υπηρεσιών που είναι ενδεικτικές της τελικής εθνικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών. Η Eurostat χρησιμοποιεί τα δεδομένα των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών για να υπολογίσει τον ΕνΔΤΚ για την Ευρωζώνη και το σύνολο της ΕΕ. Το πλεονέκτημα από τη χρήση της εναρμονισμένης μεθόδου επιτρέπει τη σύγκριση μεταξύ των στατιστικών στοιχείων των κρατών μελών. Ο ΕνΔΤΚ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο του προσανατολισμού της δημοσιονομικής πολιτικής, καθώς αποτελεί το βασικό και πλέον αξιόπιστο μέτρο που διαθέτει από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) για την αξιολόγηση της σταθερότητας των τιμών στην ευρωζώνη. Επίσης, παρουσιάζεται και ο Δομικός Πληθωρισμός, ο πληθωρισμός δηλαδή που υπολογίζεται χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι τιμές της ενέργειας (καύσιμα) και τα μη επεξεργασμένα είδη διατροφής (οπωρολαχανικά). Αναλυτικότερα στοιχεία για τον ΕνΔΤΚ εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα, καθώς και διαγραμματική τους απεικόνιση. Σημειώνεται πως οι διακυμάνσεις και η εξέλιξη του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ είναι παρόμοια με εκείνη του ακολουθεί τον πληθωρισμό βάσει του ΓΔΤΚ.

Πίνακας 17: Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ ανά τρίμηνο

Έτος/ Τρίμηνο	Α Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο	Δομικός
1998	4,2	5,0	4,8	4,0	5,3
1999	3,4	2,2	1,7	2,2	2,6
2000	2,6	2,3	2,8	3,8	1,8
2001	3,3	4,0	4,1	3,2	3,8
2002	4,3	3,8	3,7	3,8	3,9
2003	3,8	3,5	3,4	3,2	3,1
2004	2,9	3,1	3,0	3,2	3,4
2005	3,4	3,2	3,8	3,5	3,2
2006	3,2	3,4	3,5	3,2	2,9
2007	2,9	2,6	2,8	3,6	3,2
2008	4,3	4,8	4,8	3,1	3,4
2009	1,8	0,8	0,8	2,0	2,2
2010	3,0	5,1	5,6	5,1	3,0
2011	4,5	3,3	2,1	2,6	1,7

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

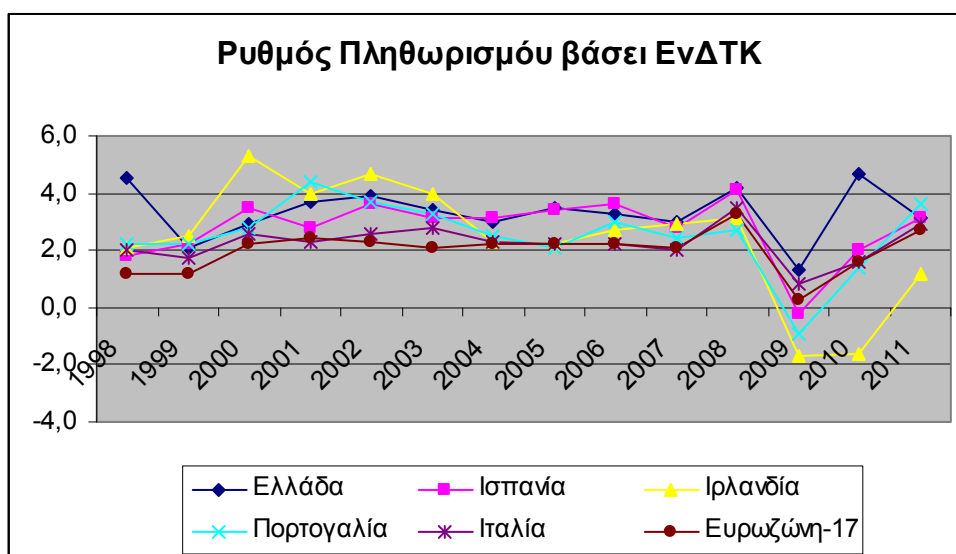
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον όμως έχει το ύψος και η εξέλιξη του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ σε διάφορες χώρες της Ευρωζώνης, καθώς απώλεια ανταγωνιστικότητας μπορεί να επέλθει, μεταξύ άλλων, και από τις σχετικά υψηλότερες τιμές που επικρατούν στην εσωτερική αγορά μίας χώρας καθώς και από το ρυθμό μεταβολής τους. Η κατάσταση αυτή είναι πιθανόν να προέρχεται από την ολιγοπωλιακή λειτουργία της αγοράς ή άλλες στρεβλώσεις καθώς και από την υπερβάλλουσα ζήτηση, τις τιμές της ενέργειας κλπ. Από τα στατιστικά στοιχεία του Πίνακα που ακολουθεί γίνεται αντιληπτό πως ο πληθωρισμός στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου αλλά και στην Ιρλανδία διακυμαίνεται με τον ίδιο τρόπο. Η Ελλάδα παρουσιάζει σταθερά τον υψηλότερο ή έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού σε όλη την υπό εξέταση περίοδο, ακολουθώντας τις άλλες χώρες στη δραστική μείωση του 2009 αλλά παρουσιάζοντας και ξαφνική άνοδο το 2010. Ο πληθωρισμός στην Ιρλανδία εκτινάσσεται και παραμένει υψηλός για τα έτη 2000-2003 για να αποκλιμακωθεί αργότερα και στη ουσία να παρατηρείται αποπληθωρισμός τα έτη 2009 και 2010. Χαμηλότερος από τον πληθωρισμό των επιλεγμένων χωρών ήταν εκείνος της Ευρωζώνης των 17, γεγονός που σημαίνει πως κατά μέσο όρο, οι χώρες του Νότου ιδίως, είναι ακριβότερες από τις υπόλοιπες χώρες της ζώνης του ευρώ.

Πίνακας 18: Πληθωρισμός (%) βάσει ΕνΔΤΚ σε επιλεγμένες χώρες

Χώρα/ Έτος	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ελλάδα	4,5	2,1	2,9	3,7	3,9	3,4	3,0	3,5	3,3	3,0	4,2	1,3	4,7	3,1
Ισπανία	1,8	2,2	3,5	2,8	3,6	3,1	3,1	3,4	3,6	2,8	4,1	-0,2	2,0	3,1
Ιρλανδία	2,1	2,5	5,3	4,0	4,7	4,0	2,3	2,2	2,7	2,9	3,1	-1,7	-1,6	1,2
Πορτογαλία	2,2	2,2	2,8	4,4	3,7	3,3	2,5	2,1	3,0	2,4	2,7	-0,9	1,4	3,6
Ιταλία	2,0	1,7	2,6	2,3	2,6	2,8	2,3	2,2	2,2	2,0	3,5	0,8	1,6	2,9
Ευρωζώνη-17	1,2	1,2	2,2	2,4	2,3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6	2,7

Πηγή: Eurostat

Πηγή: Eurostat

3.2 Πληθωριστικές Προσδοκίες Επιχειρήσεων Λιανικού Εμπορίου & Καταναλωτών

Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα, συγκριτικά με τον πληθωρισμό των προηγούμενων δεκαετιών, αλλά εξακολουθεί να είναι από τους υψηλότερους στην Ευρωζώνη, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ελληνική οικονομία, την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα. Η δημοσιονομική προσαρμογή που υιοθετήθηκε από την ελληνική κυβέρνηση και οδήγησε την οικονομία σε περαιτέρω ύφεση είχε σαν στόχο την εσωτερική υποτίμηση και την πτώση των τιμών ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα, εκτίμηση που μέχρι σήμερα δε φαίνεται να επιβεβαιώνεται. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που ακολουθούν παρουσιάζουν τη διαφορά σταθμισμένων θετικών και αρνητικών απαντήσεων στο ερώτημα «Πως περιμένετε να μεταβληθούν οι τιμές που χρεώνετε τους επόμενους τρεις μήνες;» σε δείγμα 480 από 187.000 επιχειρήσεις και είναι εποχικώς διορθωμένα. Είναι φανερό πως από τα μέσα του 2003 μέχρι και το τέλος του 2008 επικρατούν οι θετικές απαντήσεις αφού η οικονομία «έτρεχε» με ικανοποιητικούς ρυθμούς, στηριζόμενη κυρίως στην κατανάλωση. Από του 2009 όμως, οπότε και οι έμποροι διαισθάνθηκαν την επερχόμενη καθίζηση της οικονομίας, οι πληθωριστικές προσδοκίες αρχίζουν να μειώνονται ραγδαία, με τους εμπόρους να δηλώνουν πως θα προχωρήσουν σε μειωμένες τιμές για τα προϊόντα τους, σε μια προσπάθεια τόνωσης της αγοράς. Η κατάσταση φαίνεται να ισορροπεί, εν μέρει, τον Μάρτιο-Απρίλιο 2010 αλλά μόνο προσωρινά, καθώς οι εκτιμήσεις για μειώσεις των τιμών στα προϊόντα που διακινούνται μέσω λιανικού εμπορίου, συνεχίζονται, αν και λαμβάνουν τη περισσότερο τη μορφή προσφορών παρά μόνιμων μειώσεων.

Πίνακας 19: Πληθωριστικές Προσδοκίες Επιχειρήσεων Λιανικού Εμπορίου στην Ελλάδα

Έτος/ Μήνας	Ιαν.	Φεβ.	Μάρ.	Απρ.	Μάι.	Ιούν.	Ιουλ.	Αύγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοέ.	Δεκ.
2003					-4	1	6	2	-1	2	3	10
2004	10	10	13	6	15	13	10	12	11	13	15	18
2005	10	8	11	20	12	8	9	13	16	14	15	5
2006	13	13	11	13	11	14	15	16	16	13	8	11
2007	15	20	15	12	17	20	13	14	22	26	32	28
2008	25	27	30	25	34	29	25	24	13	20	19	1
2009	-12	-15	-19	-30	-23	-19	-15	-11	-16	-22	-21	-9
2010	-13	-10	-1	-5	-15	-5	-9	-15	-14	-11	-19	-17
2011	-11	-14	-19	-27	-18	-16	-25	-21	-14	-21	-23	-21
2012	-20	-31										

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Business and Consumer Survey Results

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Business and Consumer Survey Results

Σε ό,τι όμως αφορά τον πληθωρισμό έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η γνώμη και οι προσδοκίες των καταναλωτών. Αυτή τη φορά, τα στοιχεία που ακολουθούν παρουσιάζουν τη διαφορά σταθμισμένων θετικών και αρνητικών απαντήσεων στο ερώτημα «Σε σύγκριση με τους τελευταίους 12 μήνες πως περιμένετε να εξελιχθούν οι τιμές καταναλωτή τους επόμενους 12 μήνες;» σε δείγμα 1.500 καταναλωτών και είναι εποχικώς διορθωμένα. Με εξαίρεση το Μάρτιο του 2004 και τον Οκτώβριο του 2009, οι καταναλωτές περιμένουν τη διατήρηση στην αύξηση των τιμών στο μέλλον, και μάλιστα ανεξάρτητα από την οικονομική ύφεση. Η ερμηνεία που μπορεί να δοθεί είναι πως αφενός η επιβολή μίας σειράς νέων φόρων και γενικότερα η κατακόρυφη αύξηση των φορολογικών βαρών και αφετέρου η μείωση των εισοδημάτων, σε συνδυασμό πάντα με την έντονη αβεβαιότητα, έχει ως αποτέλεσμα την ουσιαστική πτώση του βιοτικού επιπέδου. Η πτώση μεταφράζεται σε έντονη υποχώρηση των καταναλωτικών δυνατοτήτων αφού πλέον οι καταναλωτές δεν είναι σε θέση να αποκτήσουν τις ποσότητες των αγαθών και υπηρεσιών που αγόραζαν κάποτε, ακόμα και αν οι τιμές των προϊόντων και των υπηρεσιών υποχωρήσουν.

Πίνακας 20: Πληθωριστικές Προσδοκίες Καταναλωτών στην Ελλάδα

Έτος/ Μήνας	Ιαν.	Φεβ.	Μάρ.	Απρ.	Μάι.	Ιούν.	Ιούλ.	Αύγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοέ.	Δεκ.
2000	22	21	23	16	22	35	32	24	38	46	55	44
2001	42	46	46	43	54	50	48	42	45	37	30	36
2002	33	26	20	30	21	24	12	17	20	16	17	22
2003	33	37	38	35	11	7	18	21	10	7	3	17
2004	10	9	0	1	19	13	17	15	11	25	23	15
2005	17	18	19	17	17	36	33	36	38	38	39	33
2006	27	32	34	36	38	34	35	35	36	27	35	29
2007	36	36	35	38	43	39	41	38	29	33	47	47
2008	52	46	45	45	60	55	51	52	51	44	41	40
2009	26	32	31	8	10	10	25	19	7	-3	16	16
2010	22	16	25	35	29	26	26	26	41	40	25	33
2011	33	34	33	36	26	43	33	28	36	29	24	23
2012	19	21										

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Business and Consumer Survey Results

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Business and Consumer Survey Results

Μέρος 4. Οικοδομές-Επενδύσεις-Βιομηχανία-Κατασκευές

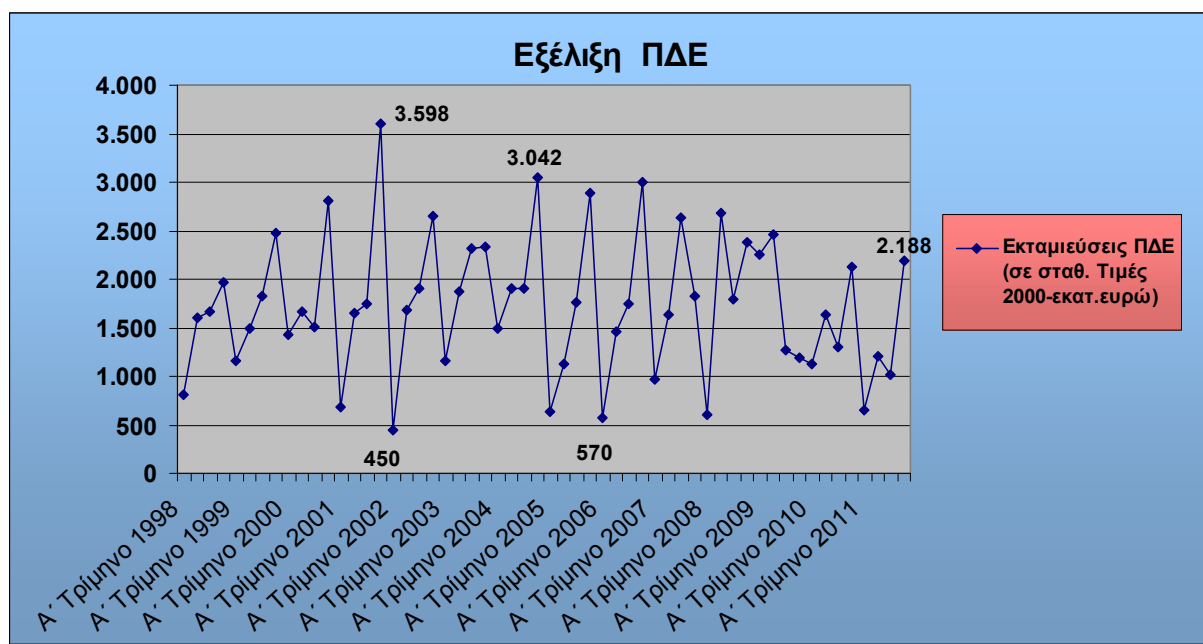
4.1 Εξέλιξη εκταμιεύσεων Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.)

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και καλείται να συμβάλλει στην περαιτέρω σύγκλιση των περιφερειών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με στοχευόμενες δράσεις και παρεμβάσεις για την τόνωση της ενεργού ζήτησης, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την ενίσχυση της απασχόλησης καθώς και της οικονομικής και κοινωνικής δικαιοσύνης και τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας.

Δημόσιες επενδύσεις θεωρούνται όλες οι πάγιες και άυλες επενδυτικές δραστηριότητες του Δημοσίου, οι οποίες στο πλαίσιο της ακολουθούμενης επενδυτικής και γενικότερα της οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής στοχεύουν στην αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, όπως κατασκευές, εξοπλισμός, έρευνες και μελέτες, έργα Ε.Σ.Π.Α. και Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, επιχορηγήσεις κλπ. Η αποφασιστική συμβολή του ΠΔΕ στην ανάπτυξη επιτυγχάνεται με τη χρηματοδότηση επενδυτικών προγραμμάτων στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος, της δημόσιας υγείας, της παιδείας, της ενίσχυσης του κοινωνικού κράτους, καθώς και δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας και εξωστρέφειας που ενσωματώνουν νέες τεχνολογίες και καινοτομίες.

Παρατηρώντας το ύψος των εκταμιεύσεων του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) ανά τρίμηνο, από το 1998 μέχρι και το τελευταίο τρίμηνο του 2011, συνάγεται το συμπέρασμα πως το τελευταίο τρίμηνο κάθε έτους (με εξαίρεση τη τριετία 2007 – 2009) συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο όγκο επενδύμενων πόρων. Η τάση αυτή οφείλεται στο γεγονός πως το Δ' Τρίμηνο συμπίπτει με το λογιστικό κλείσιμο του έτους καθώς επίσης και στο ότι επιχειρείται να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απορροφητικότητα των συγκεκριμένων κονδυλίων, τα οποία προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μία εξίσου σημαντική διαπίστωση αφορά στη διαχρονική εξέλιξη του ύψους των εκταμιευόμενων ποσών (αποπληθωρισμένα σε σταθερές τιμές 2000 με βάση στοιχεία από τη World Economic Outlook Database 2011, IMF) καθώς διακρίνεται μία κατακόρυφη πτώση αυτών την τελευταία τριετία (2009 – 2011). Πιο συγκεκριμένα, παρατηρείται μία μείωση των διαθέσιμων κονδυλίων του Π.Δ.Ε. των ετών 2009, 2010, και 2011 σε σχέση με το 2008 κατά 3,92%, 16,96% και 32,26% αντίστοιχα ως άμεσο αποτέλεσμα των επώδυνων συνεπειών που προκάλεσε η οικονομική κρίση στη χώρα μας και της αδυναμίας της να χρηματοδοτήσει και να διεκπεραιώσει τα προγράμματα. Οι αρχικά διαθέσιμοι πόροι του Π.Δ.Ε. αποτέλεσαν θύμα της ασκούμενης περιοριστικής πολιτικής, η οποία υιοθετήθηκε στα πλαίσια της αναγκαίας συρρίκνωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος και του επιτακτικού περιορισμού μεγάλου μέρους των δαπανών φορέων του Δημοσίου, διασκεδάζοντας έτσι τις όποιες πιθανότητες εξόδου της χώρας από τον φαύλο κύκλο της ύφεσης, αφού η μοναδική ελπίδα ήταν μόνο μέσω των επενδύσεων. Στο διάγραμμα που ακολουθεί, είναι ενδεικτική η συρρίκνωση του ΠΔΕ από το 2009.

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

4.2 Οικοδομική Δραστηριότητα-Παραγωγή Τσιμέντου

Η οικοδομική δραστηριότητα έχει καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη αφού η συμμετοχή της στο ΑΕΠ διαμορφώνεται περίπου στο 6,5% τα τελευταία δέκα χρόνια, στηρίζοντας την απασχόληση και

συμμετέχοντας ενεργά στα κρατικά έσοδα. Τα επαγγέλματα που σχετίζονται με την οικοδομή υπολογίζονται περίπου στα 150 ενώ οι διάφοροι φόροι (ΦΠΑ, μεταβίβασης ακινήτων, φόρος εισοδήματος κ.ά.) που επιβάλλονται σε αυτόν τον τομέα ενισχύουν τα δημόσια έσοδα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ, ο Όγκος της Ιδιωτικής Οικοδομικής Δραστηριότητας (όγκος σε χιλ. m³ με βάση τις άδειες των οικοδομών) κινήθηκε ανοδικά από τις αρχές του 1998 μέχρι και το τέταρτο τρίμηνο του 2007. Από το πρώτο τρίμηνο του 2008, οπότε και η ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα εμφάνισε τα πρώτα σημάδια κόπωσης, μέχρι το τρίτο τρίμηνο του 2011 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), σημειώθηκε υποχώρηση της τάξης του 58,28% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 1998, ενώ για όλο αυτό το διάστημα η δραστηριότητα κινείται πτωτικά. Από το 2008 οι τράπεζες είχαν αρχίσει να γίνονται περισσότερο επιλεκτικές στη χορήγηση δανείων ενώ οι ανησυχίες για εξάπλωση της ύφεσης της οικονομίας των ΗΠΑ σε παγκόσμιο επίπεδο προκάλεσαν τα πρώτα αρνητικά μηνύματα στην οικοδομική δραστηριότητα.

Τα στοιχεία υποδηλώνουν επίσης μία περιοδικότητα στην οικοδομική δραστηριότητα. Η μεγαλύτερη ένταση στη δραστηριότητα παρατηρείται το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του έτους, κυρίως τους μήνες Ιούνιο, Ιούλιο και Δεκέμβριο ενώ ο μικρότερος όγκος το πρώτο τρίμηνο, ιδιαίτερα τους μήνες Ιανουάριο και Αύγουστο. Αξίζει τέλος να σημειωθεί πως η ιδιαίτερα υψηλή τιμή που παρατηρείται το τέταρτο τρίμηνο του 2005 (όγκος 43.620 χιλ. m³) οφείλεται σε κατακόρυφη άνοδο των αδειών που παρατηρήθηκε το Δεκέμβριο του 2005, εξαιτίας αλλαγής της φορολόγησης (ΦΠΑ) από πρώτης Ιανουαρίου του 2006.

Πίνακας 21: Όγκος Ιδιωτικής Οικοδομικής Δραστηριότητας, σε χιλ. m³

Έτος/ Τρίμηνο	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο
1998	13.226	17.697	16.953	16.917
2002	15.076	20.401	19.816	21.558
2004	15.664	20.587	19.427	19.965
2005	15.479	19.785	23.352	43.620
2006	17.586	22.305	21.433	20.949
2007	17.969	19.860	20.148	20.230
2008	14.062	18.504	16.837	15.397
2009	11.764	11.695	11.352	12.049
2010	9.552	8.467	8.428	9.667
2011	4.373	5.618	7.073	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ – Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικοδομική δραστηριότητα είναι και η παραγωγή τσιμέντου, αφού χρησιμοποιείται ως βασική πρώτη ύλη στις οικοδομές. Από το 1998 η παραγωγή τσιμέντου ακολουθεί ανοδική πορεία η οποία όμως ανακάμπτεται το 2007 και συρρικνώνεται έκτοτε σταθερά. Σε σχέση με το επίπεδο του 2006, χρονιά κατά την οποία είχε επιτευχθεί η μέγιστη παραγωγή, η υποχώρηση το 2011 εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει το 61%. Η παραγωγή τσιμέντου παρουσιάζει παρόμοια περιοδικότητα με της οικοδομικής δραστηριότητας αφού κορυφώνεται το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του έτους, ιδιαίτερα τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο. Βέβαια, αυτή η εξέλιξη είναι αναμενόμενη αφού η ζήτηση του τσιμέντου εξαρτάται άμεσα και σε πολύ μεγάλο βαθμό από τα μεγέθη της οικοδομικής δραστηριότητας. Γίνεται πλέον φανερό πως η οικονομική κρίση και η παρατηρούμενη καθίζηση στην οικοδομική δραστηριότητα επηρεάζει αρνητικά και μάλιστα σε έντονο βαθμό και όλους τους σχετικούς με την οικοδομή κλάδους και υποκλάδους. Με αυτόν τον τρόπο εντείνεται η ύφεση μέσω δευτερογενών επιπτώσεων σε επιχειρήσεις και εργαζομένους, αφού πάνω στην οικοδομή στηρίχθηκε εν πολλοίς η οικονομική μεγέθυνση στην Ελλάδα τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Πίνακας 22: Παραγωγή Τσιμέντου, όγκος σε χιλ. τόνους

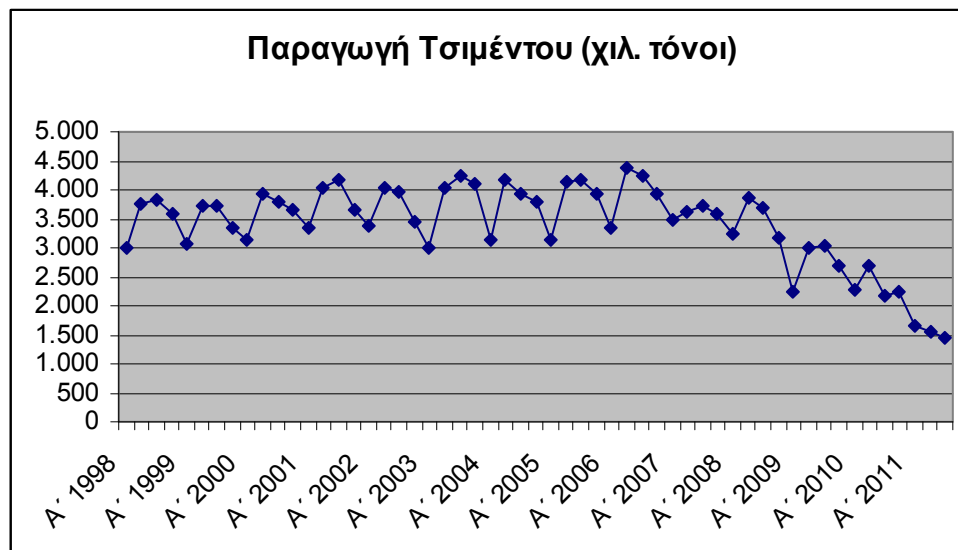
Έτος/ Τρίμηνο	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο
1998	3.014	3.753	3.833	3.579
2002	3.374	4.041	3.981	3.453
2004	3.134	4.170	3.931	3.802
2006	3.330	4.395	4.230	3.927
2007	3.476	3.614	3.727	3.601
2008	3.249	3.853	3.693	3.184

**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΕ
ΚΩΔ. ΟΠΣ 296250**

Π.3.2 «Τριμηνιαίο Δελτίο Παρακολούθηση Μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου ειδικότερα»

2009	2.229	3.009	3.048	2.705
2010	2.278	2.705	2.184	2.254
2011	1.654	1.542	1.453	

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Μέρος 5. Αγορά Χρήματος

5.1 Επιτόκια αγοράς χρήματος

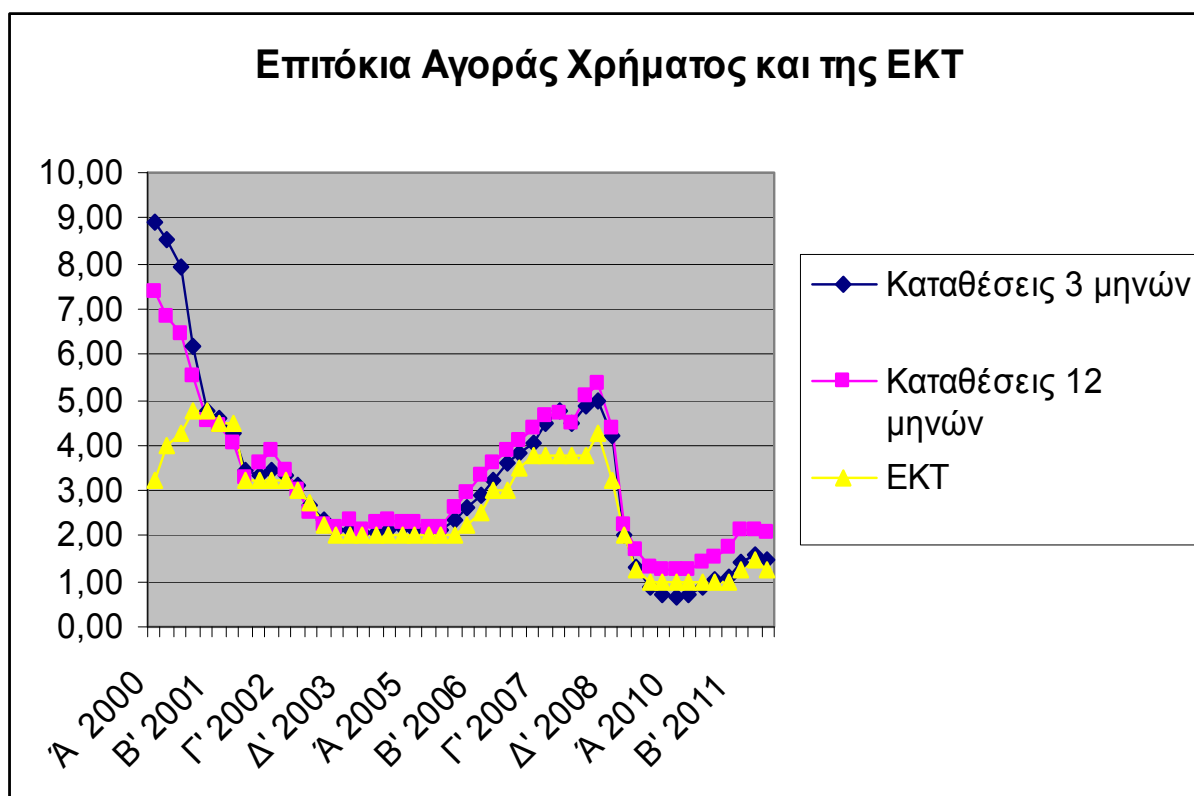
Η αγορά χρήματος γνώρισε ραγδαία αποκλιμάκωση επιτοκίων τα οποία όμως επηρεάστηκαν από την οικονομική ύφεση. Το ελάχιστο επιτόκιο προσφοράς για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης αποτελεί το βασικό επιτόκιο της ΕΚΤ, που εμπίπτει εντός των ορίων των επιτοκίων της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων και της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης, και το ύψος του σηματοδοτεί τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ. Τα επιτόκια καταθέσεων τριών και δώδεκα μηνών αναφέρονται στους μέσους όρους περιόδου και πρόκειται για τα διατραπεζικά επιτόκια προσφοράς στη ζώνη του ευρώ (Euribor). Από το 2000 τα διατραπεζικά επιτόκια υποχωρούν σημαντικά και σταθεροποιούνται, μαζί με το επιτόκιο της ΕΚΤ, σε χαμηλά επίπεδα. Από της αρχές του 2006 οπότε και αρχίζουν σταδιακά να αυξάνονται οι πιθανότητες να εκδηλωθεί μία οικονομική κρίση διεθνών διαστάσεων μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του 2008 τα επιτόκια γνωρίζουν απότομη αύξηση καθώς οι φόβοι για εκδήλωση μιας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης είναι πλέον ορατοί, όπως επίσης και μεγάλη αβεβαιότητα καθώς και έλλειψη εμπιστοσύνης. Κατόπιν των υποσχέσεων και των μέτρων που έλαβαν οι κυβερνήσεις της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης τα επιτόκια αποκλιμακώνονται καταλήγοντας σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα με στόχο την ενίσχυση των ευρωπαϊκών οικονομιών και την απομάκρυνσή τους από το τέλμα της ύφεσης. Οι χαμηλότερες των αναμενόμενων επιδόσεις της ευρωπαϊκής οικονομίας σε συνδυασμό με την κρίση χρέους πολλών ευρωπαϊκών χωρών, έχει οδηγήσει σε μικρή άνοδο των διατραπεζικών επιτοκίων τα τελευταία τρίμηνα, η οποία ερμηνεύεται ως νευρικότητα και απογοήτευση της αγοράς για την έλλειψη αποφασιστικότητας στην προσπάθεια απεγκλωβισμού από την ύφεση. Η ΕΚΤ διατηρεί αμετάβλητα στο ιστορικό χαμηλό ρεκόρ του 1% τα επιτόκια του ευρώ ώστε να αναχαιτίσει τους φόβους για επιβράδυνση της ανάπτυξης ή και ύφεση στην Ευρωζώνη, παρά τους εκτιμήσεις για ενισχυμένο κίνδυνο πληθωρισμού εξαιτίας των αυξημένων τιμών του πετρελαίου και της ενίσχυσης των τραπεζών με περισσότερο από ένα τρισ. ευρώ. Μπροστά σε παρόμοιο δίλημμα η αμερικανική κεντρική τράπεζα Fed σχεδιάζει πρόγραμμα αγοράς ομολόγων ή τίτλων στεγαστικών δανείων τυπώνοντας χρήμα, αφού όμως θα έχει δανειστεί το ισόποσο από το επενδυτικό κοινό, για να κατευνάσει τυχόν διόγκωση του πληθωρισμού.

Πίνακας 25: Επιτόκια της Αγοράς Χρήματος και της ΕΚΤ

ΤΡΙΜΗΝΟ/ ΕΠΙΤΟΚΙΑ	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ 3 ΜΗΝΩΝ	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ 12 ΜΗΝΩΝ	Επιτόκιο κύριας αναχρηματοδότησης ΕΚΤ
Α 2000	8,91	7,40	3,25
Β' 2000	8,53	6,83	4,00
Γ' 2000	7,93	6,45	4,25
Δ' 2000	6,16	5,53	4,75
Α 2001	4,75	4,55	4,75
Β' 2001	4,59	4,44	4,50
Γ' 2001	4,27	4,06	4,50
Δ' 2001	3,44	3,29	3,25
Α 2002	3,36	3,63	3,25
Β' 2002	3,44	3,89	3,25
Γ' 2002	3,36	3,44	3,25
Δ' 2002	3,11	3,01	3,00
Α 2003	2,69	2,54	2,75
Β' 2003	2,36	2,24	2,25
Γ' 2003	2,14	2,21	2,00
Δ' 2003	2,15	2,36	2,00
Α 2004	2,06	2,15	2,00
Β' 2004	2,08	2,29	2,00
Γ' 2004	2,12	2,35	2,00
Δ' 2004	2,16	2,32	2,00
Α 2005	2,14	2,31	2,00
Β' 2005	2,12	2,18	2,00
Γ' 2005	2,13	2,20	2,00
Δ' 2005	2,34	2,62	2,00
Α 2006	2,61	2,95	2,25
Β' 2006	2,89	3,31	2,50
Γ' 2006	3,22	3,63	3,00
Δ' 2006	3,59	3,86	3,00
Α 2007	3,82	4,09	3,50
Β' 2007	4,07	4,38	3,75
Γ' 2007	4,50	4,65	3,75
Δ' 2007	4,73	4,68	3,75
Α 2008	4,48	4,48	3,75
Β' 2008	4,86	5,06	3,75
Γ' 2008	4,98	5,36	4,25
Δ' 2008	4,21	4,35	3,25

Α 2009	2,01	2,22	2,00
Β' 2009	1,31	1,67	1,25
Γ' 2009	0,87	1,33	1,00
Δ' 2009	0,72	1,24	1,00
Α 2010	0,66	1,23	1,00
Β' 2010	0,69	1,25	1,00
Γ' 2010	0,88	1,40	1,00
Δ' 2010	1,02	1,52	1,00
Α 2011	1,10	1,73	1,00
Β' 2011	1,41	2,13	1,25
Γ' 2011	1,56	2,12	1,50
Δ' 2011	1,50	2,05	1,25

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

5.2 Δείκτες Μετοχών Χρηματιστηρίου Αθηνών

Ο Δείκτης Μετοχών του Χρηματιστηρίου μπορεί να θεωρηθεί ως δείκτης της ευρωστίας αλλά και της δυναμικής – των επενδυτικών ευκαιριών μιας χώρας. Αν ισχύει αυτό, τότε το μήνυμα για την ελληνική οικονομία είναι εξαιρετικά δυσοίωνα. Από τα στατιστικά δεδομένα, ο Γενικός Δείκτης ΧΑ καθώς και ο δείκτης Τραπεζών συσχετίζονται και μεταβάλλονται με τον ίδιο τρόπο. Μετά το χρηματιστηριακό κραχ του 1999 οι δείκτες του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών υποχωρούσαν μέχρι και το πρώτο τρίμηνο του 2003 για να γνωρίσουν ανάκαμψη και δύο διαδοχικές κορυφώσεις, στο τέλος του 2005-αρχές του 2006 καθώς και το τελευταίο τρίμηνο του 2007. Έκτοτε οι δείκτες των μετοχών δεν μπόρεσαν ανακάμψουν ουσιαστικά. Αντίθετα, η μεγάλη αβεβαιότητα στην αγορά, σε συνδυασμό με τους κλυδωνισμούς από την παγκόσμια κρίση, την αποχώρηση ξένων θεσμικών επενδυτών και την έλλειψη ρευστότητας των οδήγησε, από το τέταρτο τρίμηνο του 2009, σε σχεδόν συνεχή και σε πρωτοφανή πτώση των δεικτών, κατακρημνίζοντας την κεφαλαιοποίηση του Χρηματιστηρίου. Η αξία των Χρηματιστηριακών Συναλλαγών καταβαραθρώνεται τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Ειδικότερα, το 2007 η αξία διαμορφώθηκε στο μέγιστο, για τη δεκαετία, ύψος των 121.250 εκατ. Ευρώ για να υποχωρήσει κατά 82,95%, σε μόλις 20.676 εκατομμύρια ευρώ το 2011. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι, πέρα από τους ιδιώτες, όλα σχεδόν τα ασφαλιστικά ταμεία είχαν επιλέξει μετοχές τραπεζών για να επενδύσουν τα αποθεματικά τους. Μετά την απομείωση όμως της αξίας των μετοχών καθώς και το «κούρεμα» των ομολόγων, οι τράπεζες θα προβούν σε ανακεφαλαιοποίηση, προκαλώντας γεννούνται εύλογα ερωτήματα για τον τρόπο που θα καλύψουν τα ταμεία την παροχή συντάξεων και υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας.

Πίνακας 26: Δείκτες Μετοχών Χρηματιστηρίου Αθηνών ανά τρίμηνο

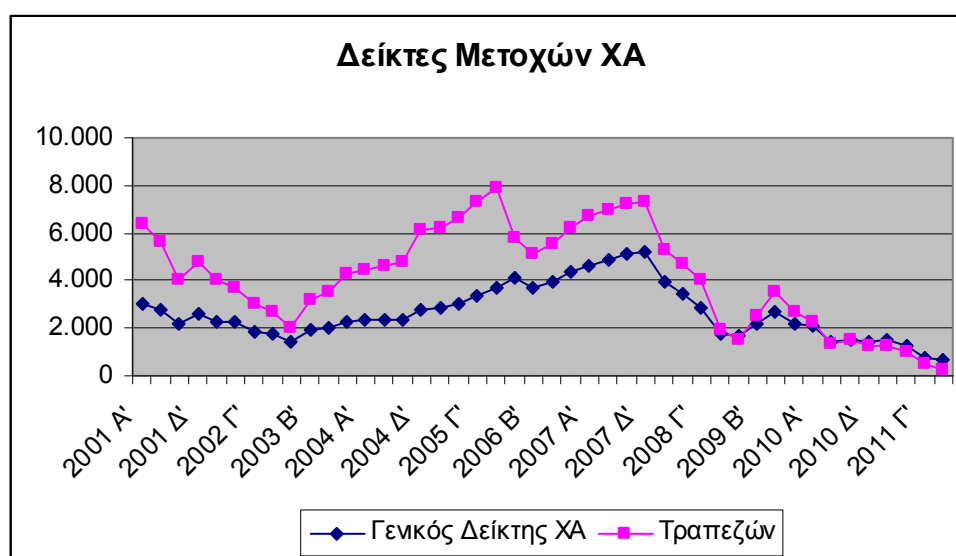
Έτος/ Μήνας (τέλος περιόδου)		Α'	Β'	Γ'	Δ'
		Τρίμηνο	Τρίμηνο	Τρίμηνο	Τρίμηνο
2001	Γενικός Δείκτης*	3.045	2.741	2.226	2.592
	Τραπεζών**	6.427	5.663	4.041	4.788
2002	Γενικός Δείκτης	2.281	2.238	1.838	1.748
	Τραπεζών	4.005	3.710	2.993	2.688
2003	Γενικός Δείκτης	1.467	1.892	2.020	2.264
	Τραπεζών	2.053	3.180	3.531	4.247
2004	Γενικός Δείκτης	2.371	2.349	2.328	2.786
	Τραπεζών	4.422	4.661	4.758	6.129
2005	Γενικός Δείκτης	2.855	3.061	3.382	3.664
	Τραπεζών	6.188	6.634	7.340	7.904
2006	Γενικός Δείκτης	4.122	3.694	3.931	4.394

	Τραπεζών	5.822	5.144	5.565	6.195
2007	Γενικός Δείκτης	4.643	4.844	5.123	5.179
	Τραπεζών	6.733	6.966	7.186	7.296
2008	Γενικός Δείκτης	3.986	3.440	2.857	1.787
	Τραπεζών	5.306	4.727	4.009	1.899
2009	Γενικός Δείκτης	1.684	2.210	2.661	2.196
	Τραπεζών	1.541	2.500	3.536	2.662
2010	Γενικός Δείκτης	2.067	1.434	1.471	1.414
	Τραπεζών	2.258	1.364	1.482	1.251
2011	Γενικός Δείκτης	1.535	1.279	798	680
	Τραπεζών	1.256	978	469	263

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

*: Γενικός Δείκτης (31.12.1980=100), **: Τράπεζες (31.12.2005=5000)

Πολλοί αναλυτές όμως επιμένουν πως στα Χρηματιστήρια των χωρών που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξαιτίας της δημοσιονομικής προσαρμογής, συμπεριλαμβανομένου και της Αθήνας, κρύβονται σημαντικές επενδυτικές ευκαιρίες, καθώς οι τιμές των μετοχών έχουν υποχωρήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ελκυστικότερες θεωρούνται οι μετοχές των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, ιδιαίτερα σε Ασιατικές χώρες, αφού η αναπτυξιακοί ρυθμοί των χωρών αυτών φαίνεται να μην έχουν επηρεαστεί όσο του δυτικού κόσμου. Σκέψεις όμως για επιβολή φόρου συναλλαγών 2% κατά την πώληση μετοχών στο Χρηματιστήριο και φορολόγησης του κέρδους με βάση την κλίμακα φορολογίας εισοδήματος δεν αναμένεται να αποτελέσουν το καλύτερο θέλγητρο για τοποθετήσεις στο ελληνικό Χρηματιστήριο.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Μέρος 6. Αγορά Εργασίας

6.1 Ανεργία ανά τρίμηνο

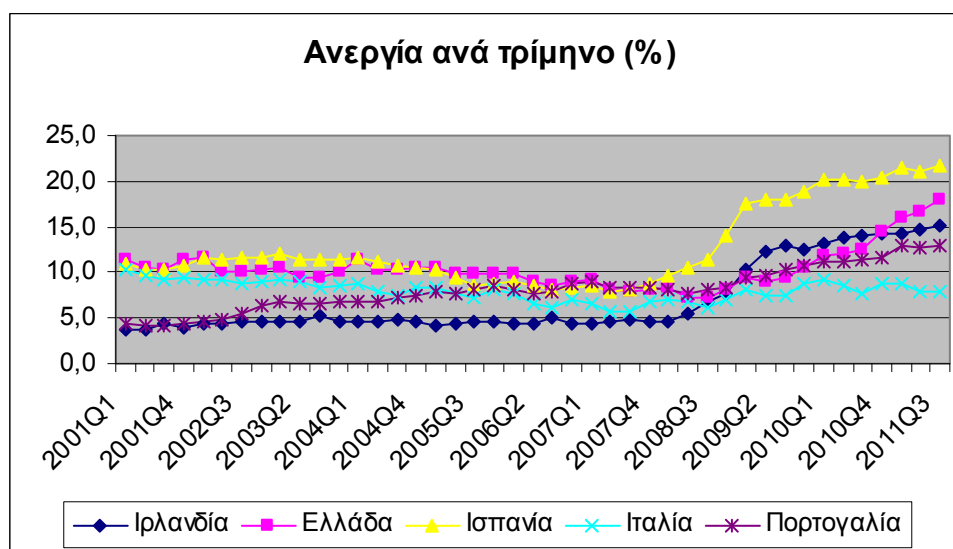
Η ανεργία στην Ευρώπη αλλά και σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες εξελίσσεται ως το σημαντικότερο κοινωνικό πρόβλημα. Η οικονομική κρίση επηρέασε ιδιαίτερα αρνητικά την απασχόληση, ιδιαίτερα στις πιο αδύναμες οικονομικά χώρες. Ειδικότερα, και σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η ανεργία στην Ελλάδα εμφάνισε μία μάλλον σταθερή πορεία, χωρίς διακυμάνσεις, από το 2001 ως το 2004 ενώ για την περίοδο 2005 έως το τρίτο τρίμηνο 2008 η ανεργία κινείται πτωτικά, σημειώνοντας το τρίμηνο αυτό την ελάχιστη τιμή της (7,3%). Στη συνέχεια, η ανεργία αυξάνεται με έντονο ρυθμό ώστε να καταλήξει το τρίτο τρίμηνο του 2011 στη μέγιστη τιμή της (17,9%), με ανησυχητικά δυναμικές αυξητικές τάσεις για το μέλλον. Η Ισπανία αντιμετωπίζει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην Ε.Ε. (21,7% το τρίτο τρίμηνο του 2011). Μετά από μία μικρή ανοδική πορεία την περίοδο 2002-αρχές 2004, το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2007 οπότε και σημείωσε την ελάχιστη τιμή του (8,0%) για να αυξηθεί κατόπιν ραγδαία, ενώ οι εκτιμήσεις για το μέλλον δεν είναι καθόλου ευοίωνες. Η ιταλική οικονομία παρουσιάζει τις μικρότερες διακυμάνσεις στην ανεργία. Η περίοδος 2001-2007 χαρακτηρίστηκε από σταδιακή συρρίκνωση της ανεργίας (καλύτερη επίδοση το τρίτο τρίμηνο του 2007 με 5,7%) για να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια (πρώτο τρίμηνο 2010 9,2%) ενώ το τελευταίο έτος παρατηρούνται σταθεροποιητικές τάσεις. Η οικονομία της Ιρλανδίας χαρακτηριζόταν από τα σταθερά χαμηλά ποσοστά ανεργίας ώστε να θεωρηθεί πως για την περίοδο 2001-2007 η ανεργία κυμαινόταν γύρω από το φυσικό της ποσοστό, με ελάχιστο ποσοστό ανεργίας το δεύτερο τρίμηνο του 2001 (3,7%). Από το δεύτερο τρίμηνο του 2008 παρατηρούνται ανοδικές τάσεις με την ανεργία να κορυφώνεται το τρίτο τρίμηνο του 2011 (15,1%). Η Πορτογαλία ξεκίνησε το 2001 με χαμηλά ποσοστά ανεργία (4,4%) αλλά από το τρίτο τρίμηνο του 2002 εμφάνισε μικρή αλλά σταδιακή αύξηση του ποσοστού ανεργίας ενώ από το 2009 η ανεργία αυξήθηκε με μεγαλύτερους ρυθμούς (13,0% το τρίτο τρίμηνο του 2011). Τέλος, η εικόνα της ανεργίας για την Ευρωζώνη των 17 χωρών για την περίοδο 2005-2011 είναι πως ακολουθεί την πορεία του ιταλικού ποσοστού ανεργίας, ελαφρώς ενισχυμένη, υποδεικνύοντας πόσο δυσανάλογα σε κοινωνικούς όρους υπέστησαν οι αδύναμες οικονομικά χώρες την παγκόσμια κρίση.

Πίνακας 27: Ανεργία ανά τρίμηνο (σε %)

Χώρα/ Έτος	2001 Q1	2001 Q2	2001 Q3	2001 Q4	2004 Q1	2004 Q2	2004 Q3	2004 Q4	2007 Q1	2007 Q2	2007 Q3	2007 Q4	2008 Q1	2008 Q2
Ευρωζώνη (17 χώρες)	:	8,3	:	:	:	9,3	:	:	8,1	7,4	7,3	7,4	7,6	7,4
Ιρλανδία	3,8	3,7	4,4	4,0	4,5	4,6	4,9	4,5	4,4	4,6	4,9	4,6	4,7	5,4
Ελλάδα	11,4	10,6	10,4	11,4	11,5	10,4	10,2	10,5	9,2	8,2	8,0	8,2	8,4	7,3
Ισπανία	11,0	10,4	10,3	10,7	11,6	11,1	10,8	10,6	8,5	8,0	8,1	8,7	9,7	10,5
Ιταλία	10,2	9,7	9,3	9,4	8,8	8,0	7,5	8,3	6,5	5,8	5,7	6,7	7,1	6,8
Πορτογαλία	4,4	4,1	4,2	4,4	6,7	6,7	7,2	7,5	8,9	8,4	8,4	8,3	8,1	7,7

Χώρα/ Έτος	2008 Q3	2008 Q4	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2009 Q4	2010 Q1	2010 Q2	2010 Q3	2010 Q4	2011 Q1	2011 Q2	2011 Q3
Ευρωζώνη (17 χώρες)	7,3	8,0	9,4	9,4	9,5	9,9	10,6	10,0	9,8	10,1	10,4	9,8	9,9
Ιρλανδία	6,9	7,6	10,3	12,2	12,9	12,6	13,1	13,9	14,1	14,3	14,3	14,6	15,1
Ελλάδα	7,3	8,1	9,5	9,0	9,4	10,5	11,9	12,0	12,6	14,4	16,1	16,6	17,9
Ισπανία	11,4	14,0	17,5	18,0	18,0	18,9	20,2	20,2	19,9	20,5	21,4	21,0	21,7
Ιταλία	6,2	7,1	8,1	7,5	7,4	8,7	9,2	8,5	7,7	8,8	8,7	7,9	7,8
Πορτογαλία	8,2	8,3	9,4	9,6	10,4	10,7	11,2	11,2	11,5	11,7	13,0	12,8	13,0

Πηγή: Eurostat-Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Πηγή: Eurostat

6.2 Δείκτης Εργατικού Κόστους ανά τρίμηνο

Ο Δείκτης Εργατικού Κόστους αποτυπώνει την πίεση στο κόστος που προκύπτει από τον παραγωγικό συντελεστή «εργασία». Εναλλακτικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως το κόστος εργασίας αποτελείται από τα

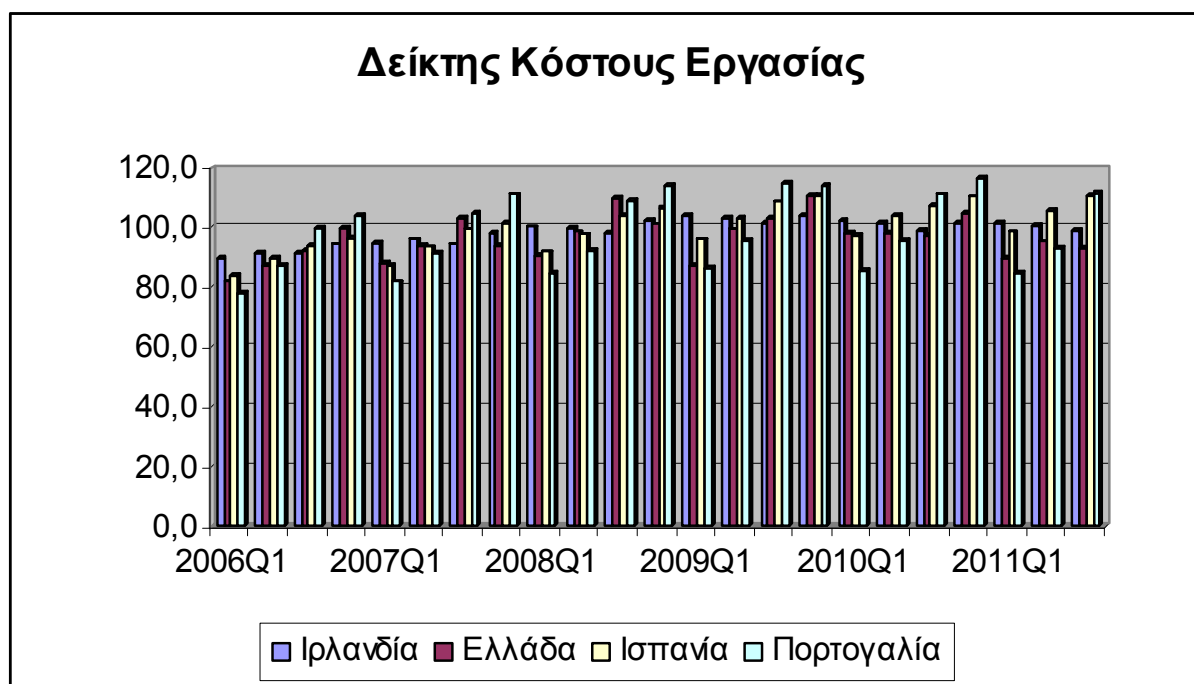
έξοδα των εργοδοτών για την απασχόληση των εργαζομένων. Περιλαμβάνει την αποζημίωση των απασχολούμενων, με μισθούς σε μετρητά αλλά και σε είδος, ασφαλιστικές εισφορές του εργοδότη καθώς και τους φόρους που σχετίζονται με την απασχόληση μείον τις όποιες επιδοτήσεις εξαιρουμένου του κόστους εκπαίδευσης, πρόσληψης κλπ. Ο Δείκτης Εργατικού Κόστους ανά τρίμηνο αποτυπώνει τις βραχυχρόνιες τάσεις στο «μέσο ωριαίο κόστος εργασίας», όπως ορίζεται ο λόγος των του συνολικού κόστους εργασίας προς το συνολικό αριθμό ωρών εργασίας που έλαβαν χώρα το τρίμηνο. Τα στοιχεία των δεικτών που ακολουθούν είναι διορθωμένο ως προς τον αριθμό των εργάσιμων ημερών, όχι όμως και ως προς την εποχικότητα και αφορούν τους κλάδους της Βιομηχανίας, των Κατασκευών και των Υπηρεσιών με έτος βάσης το 2008. Από το 2001 έως και το 2005 οι Ιρλανδία, Ελλάδα και Πορτογαλία εμφανίζουν σταθερά αυξητικές τάσεις στο Δείκτη Εργατικού Κόστους, με τις δύο τελευταίες να παρουσιάζουν έντονη εποχικότητα και να ακολουθούν παρόμοια πορεία. Από το 2006, οπότε είναι διαθέσιμα στοιχεία και για την Ισπανία, παρατηρείται επίσης άνοδος του δείκτη για όλες τις χώρες με την Ιρλανδία να παρουσιάζει σχετικά μικρότερη διακύμανση και την Πορτογαλία τη μεγαλύτερη. Από το 2010 μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του 2011 ο Δείκτης για τις Ιρλανδία και Ελλάδα φαίνεται να υποχωρεί ενώ τα στοιχεία για Ισπανία και Πορτογαλία δεν φαίνεται να επιβεβαιώνουν συρρίκνωση του Δείκτη.

Πίνακας 28: Δείκτης Εργατικού Κόστους ανά τρίμηνο, Βιομηχανία-Κατασκευές και Υπηρεσίες (πλην δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών και εκτός επικράτειας οργανισμών), διορθωμένα ως προς το αριθμό των εργάσιμων ημερών αλλά όχι ως προς την εποχικότητα, έτος βάσης 2008=100

Χώρα/ Έτος	2001 Q1	2001 Q2	2001 Q3	2001 Q4	2004 Q1	2004 Q2	2004 Q3	2004 Q4	2007 Q1	2007 Q2	2007 Q3	2007 Q4	2008 Q1	2008 Q2
Ιρλανδία	70,9	71,6	71,7	73,9	82,2	83,5	83,1	85,1	95,0	96,1	94,4	98,1	100,2	99,8
Ελλάδα	65,5	73,1	75,0	80,4	80,4	89,5	98,0	102,5	87,9	94,2	103,1	93,9	90,4	98,5
Ισπανία	:	:	:	:	:	:	:	:	87,2	93,6	99,5	101,5	91,8	97,8
Πορτογαλία	69,0	75,4	89,6	94,8	75,3	83,2	100,2	102,1	81,9	91,2	104,6	111,1	84,9	92,2

Χώρα/ Έτος	2008 Q3	2008 Q4	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2009 Q4	2010 Q1	2010 Q2	2010 Q3	2010 Q4	2011 Q1	2011 Q2	2011 Q3
Ιρλανδία	97,9	102,1	104,1	103,2	101,2	103,8	102,4	101,5	99,0	101,7	101,2	100,4	98,7
Ελλάδα	109,9	101,1	87,4	99,4	103,4	110,7	98,4	98,2	97,1	104,7	90,0	95,3	93,0
Ισπανία	103,9	106,6	96,1	103,0	108,6	110,7	97,6	104,3	107,5	110,4	98,5	105,4	110,9
Πορτογαλία	109,1	113,8	86,2	95,5	114,8	114,2	85,7	95,6	111,2	116,8	84,7	92,9	111,4

Πηγή: Eurostat

Πηγή: Eurostat

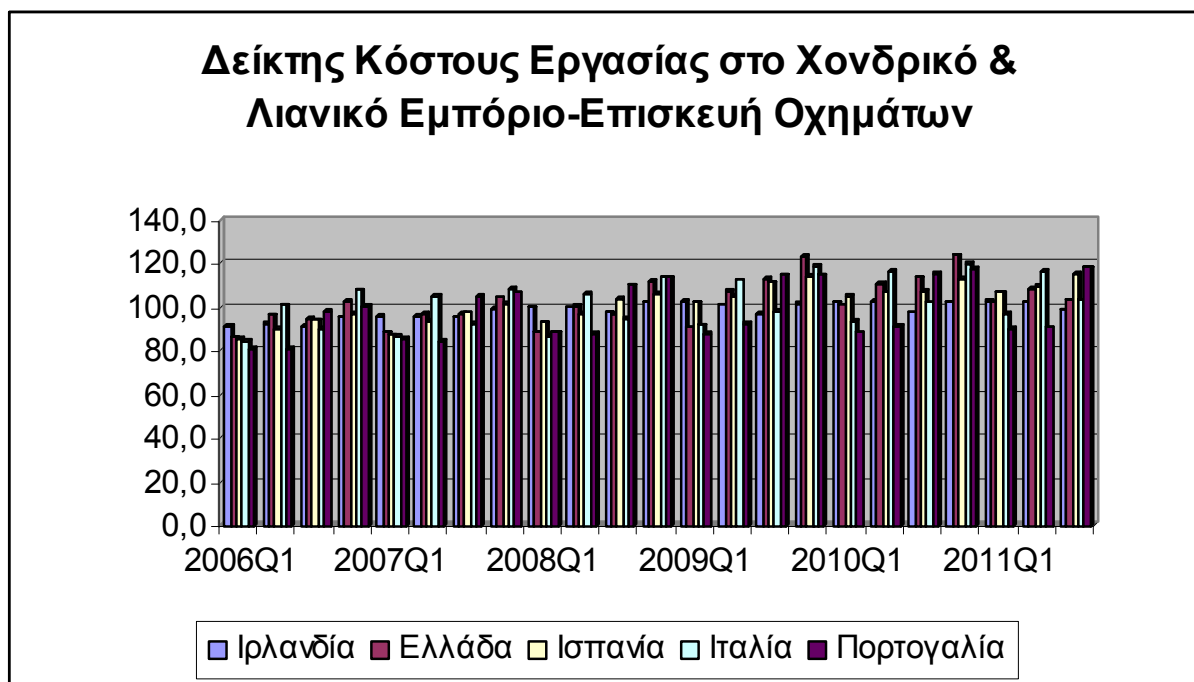
Ο Δείκτης Εργατικού Κόστους για το Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο καθώς και για τις επισκευές των οχημάτων και των μοτοσυκλετών φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα ως προς τις εργάσιμες ημέρες αλλά όχι ως προς την εποχικότητα. Για όλες τις χώρες το κόστος είναι ακολουθεί ανοδική πορεία ενώ η αυξητική πορεία τα τελευταία τρία χρόνια φαίνεται να επιβραδύνεται. Τη μεγαλύτερη διακύμανση στο Δείκτη παρουσιάζει και πάλι η Πορτογαλία και τη μικρότερη η Ιρλανδία. Τέλος, ο δείκτης για την Ιρλανδία από το 2008 και μετά φαίνεται να σταθεροποιείται ενώ στην Ελλάδα ο δείκτης υποχωρεί, ελαφρά στην αρχή, από το 2010.

Πίνακας 29: Δείκτης Κόστους Εργασίας στο Εμπόριο και στην επισκευή οχημάτων

Χώρα/ Έτος	2001 Q1	2001 Q2	2001 Q3	2001 Q4	2004 Q1	2004 Q2	2004 Q3	2004 Q4	2007 Q1	2007 Q2	2007 Q3	2007 Q4	2008 Q1	2008 Q2
Ευρωζώνη (17 χώρες)	76,2	86,2	81,6	88,0	84,2	94,7	89,0	95,8	90,1	101,2	94,6	102,6	92,5	103,6
Ιρλανδία	71,8	71,8	70,2	73,3	82,8	83,1	81,7	84,6	95,7	96,0	95,0	99,1	99,9	99,5
Ελλάδα	67,9	77,3	78,5	87,5	78,7	90,0	94,1	103,5	88,2	96,8	97,2	104,4	88,1	100,2
Ισπανία	69,5	71,6	79,7	80,4	80,7	83,7	88,3	91,0	87,3	93,7	97,4	101,3	92,8	97,2
Ιταλία	71,9	87,3	80,5	91,4	75,9	93,7	88,0	101,2	86,4	104,6	92,1	108,4	86,5	105,8
Πορτογαλία	73,4	72,9	92,6	94,0	75,7	79,0	92,9	94,9	85,7	84,4	104,9	106,8	88,5	88,0

Χώρα/ Έτος	2008 Q1	2008 Q2	2008 Q3	2008 Q4	2009 Q1	2009 Q2	2009 Q3	2009 Q4	2010 Q1	2010 Q2	2010 Q3	2010 Q4	2011 Q1	2011 Q2	2011 Q3
Ευρωζώνη (17 χώρες)	92,5	103,6	97,6	106,2	95,9	107,6	100,2	108,8	97,4	109,4	101,5	110,6	100,2	112,6	104,7
Ιρλανδία	99,9	99,5	97,3	102,2	102,8	100,7	97,0	101,2	102,1	102,5	97,6	101,9	102,8	102,2	98,7
Ελλάδα	88,1	100,2	96,5	111,9	90,5	106,9	113,0	123,2	100,8	110,3	113,3	123,8	102,2	108,0	103,3
Ισπανία	92,8	97,2	104,0	106,0	102,1	104,6	111,1	113,7	105,2	106,6	107,1	113,0	106,7	109,5	115,4
Ιταλία	86,5	105,8	94,4	113,3	91,6	112,2	97,8	118,7	93,3	116,1	102,2	120,0	97,1	116,6	103,2
Πορτογαλία	88,5	88,0	110,2	113,3	87,4	92,2	114,8	114,7	88,1	90,9	115,4	117,2	89,9	90,6	117,8

Πηγή: Eurostat

Πηγή: Eurostat

6.3 Προσδοκίες Επιχειρήσεων για την Απασχόληση

Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα είναι από τα υψηλότερα των τελευταίων τριάντα ετών αλλά όσο η ελληνική οικονομία εμφανίζει αρνητικούς ρυθμούς μεγέθυνσης, οι προοπτικές για την απασχόληση παραμένουν εξαιρετικά δυσοίωτες. Στον κλάδο του Λιανικού Εμπορίου οι προσδοκίες των επιχειρήσεων αποτυπώνουν με σαφήνεια αυτή την αρνητική εξέλιξη. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που ακολουθούν παρουσιάζουν τη διαφορά σταθμισμένων θετικών και αρνητικών απαντήσεων στο ερώτημα «Πως περιμένετε να μεταβληθεί η συνολική απασχόληση της επιχείρησής σας τους επόμενους τρεις μήνες;» σε δείγμα 480 από 187.000 επιχειρήσεις και είναι εποχικά διορθωμένα. Είναι φανερό πως από το 2001 μέχρι και το 2009 οι επικράτηση των απαισιόδοξων έναντι των αισιόδοξων απαντήσεων των επιχειρήσεων, εκείνων δηλαδή που περίμεναν υποχώρηση της συνολικής τους απασχόλησης, ήταν σπάνια και σχεδόν όλες τις φορές οριακή, σημειώνοντας μονοψήφια αρνητικές επιδόσεις με εξαίρεση τον Ιούλιο του 2005 (-15). Από το Μάρτιο όμως του 2010 οπότε είχε αρχίσει να διαρρέει η είδηση πιθανής προσφυγής της χώρας στο ΔΝΤ και ιδιαίτερα μετά την ανακοίνωση της εισόδου της χώρας στο Ταμείο οι προσδοκίες των επιχειρήσεων γίνονται αρχικά αρνητικές και στη συνέχεια έντονα αρνητικές, γεγονός που επιβεβαιώνεται στην πράξη με την εκτίναξη της ανεργίας σε δυσθεώρητα ύψη και τον πολλαπλασιασμό του αριθμού των κλειστών επιχειρήσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται πως οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο 2012 διαμορφώθηκαν σε -70 και -45 αντίστοιχα.

Πίνακας 30: Προσδοκίες Επιχειρήσεων Λιανικού Εμπορίου για την Απασχόληση στην Ελλάδα

Έτος/ Μήνας	Ιαν.	Φεβ.	Μάρ.	Απρ.	Μαϊ.	Ιουν.	Ιουλ.	Αυγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοε.	Δεκ.
2001	23	12	12	26	26	15	16	17	16	11	8	7
2002	34	11	18	8	16	25	-3	-3	-3	17	21	10
2003	8	4	-3	2	19	6	8	9	10	18	12	13
2004	-1	-7	7	4	-5	17	23	21	20	11	8	3
2005	2	-7	-3	6	5	-2	-15	-7	0	-7	-5	24
2006	5	6	3	8	16	17	12	19	35	15	26	25
2007	19	16	17	16	22	21	40	41	18	33	33	35
2008	52	45	47	45	40	37	37	32	44	33	26	16
2009	24	25	20	-3	11	14	19	-4	5	4	-8	6
2010	5	13	-22	4	-2	-17	-30	-14	0	-5	-8	-4
2011	-20	5	-9	-13	-35	-23	-24	-22	-28	-22	-15	-40
2012	-70	-45										

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Business and Consumer Survey Results

Μέρος 7. Οικονομικοί Δείκτες

7.1 Δείκτης Οικονομικής Δυσπραγίας

Ο Δείκτης Οικονομικής Δυσπραγίας (ΔΟΔ) είναι ένας οικονομικός δείκτης, ιδιαίτερα δημοφιλής σε περιόδους στασιμότητας, όταν η ανεργία αυξάνεται και οι τιμές του καταναλωτή επιταχύνουν. Η δημιουργία του έχει στηριχθεί στο Δείκτη Μιζέριας (Misery Index), μια ιδέα του οικονομολόγου A. Okun η οποία συνίσταται στο άθροισμα του ποσοστού ανεργίας και του ρυθμού πληθωρισμού. Ο υψηλός πληθωρισμός σε συνδυασμό με την υψηλή ανεργία προκαλούν οικονομικό αλλά και κοινωνικό κόστος. Παράλληλα, αποτελεί σαφή ένδειξη για την εμπιστοσύνη των καταναλωτών ενώ συσχετίζεται σε μεγάλο βαθμό και με την εγκληματικότητα.

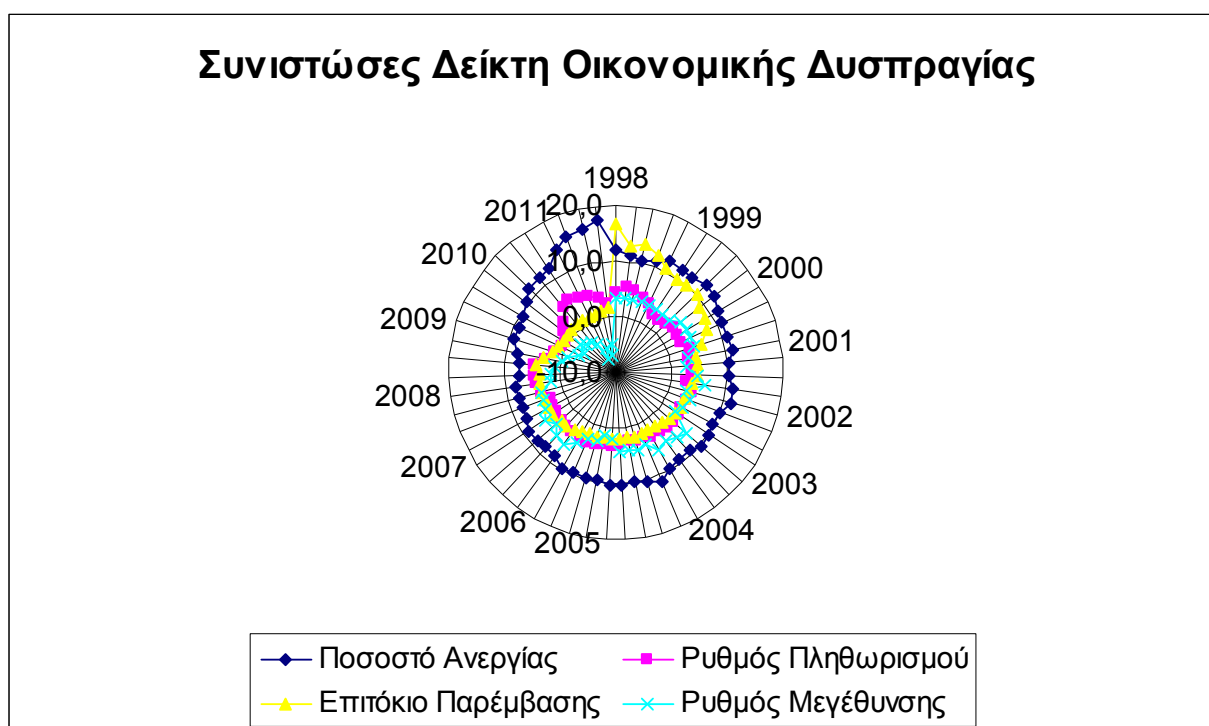
Η εκτίμηση της ΕΣΕΕ βασίζεται σε μία παραλλαγή – βελτίωση του Δείκτη Μιζέριας όπως αυτός διαμορφώθηκε από τον R.J. Barro, ο οποίος συμπεριλαμβάνει το ύψος του επιτοκίου παρέμβασης της Κεντρικής Τράπεζας καθώς και ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας. Επιπρόσθετα, εξαιτίας της υποεκτίμησης της “δυστυχίας” που προκαλείται από τη μη εύρεση απασχόλησης, ο ρυθμός ανεργίας έχει σταθμιστεί έτσι ώστε να έχει μεγαλύτερη βαρύτητα στη διαμόρφωση του Δείκτη Οικονομικής Δυσπραγίας, με βάση στοιχεία από σχετικές έρευνες.

Η Ελλάδα παρουσίαζε υψηλό Δείκτη Οικονομικής Δυσπραγίας το πρώτο τρίμηνο του 1998 (38,0%), ο οποίος όμως αποκλιμακώνεται με γρήγορους ρυθμούς και κυμαίνεται σε τιμές χαμηλότερες του 21% από το δεύτερο τρίμηνο του 2002 μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του 2009. Αντίθετα, από το τέταρτο τρίμηνο του 2009 ο δείκτης επιταχύνει και παγιώνεται σε επίπεδα πάνω του 37% από το τέταρτο τρίμηνο του 2010 μέχρι και το τρίτο τρίμηνο του 2011. Η ελάχιστη τιμή του ΔΟΔ εμφανίζεται το δεύτερο τρίμηνο του 2006 (14,7%), η μέγιστη το δεύτερο τρίμηνο του 2011 (39,5%) ενώ η μέση τιμή του καθ’όλη την υπό εξέταση περίοδο ανέρχεται σε 23,4%.

Ο Δείκτης Οικονομικής Δυσπραγίας εμφανίζεται πολύ υψηλός το 1998 εξαιτίας των ιδιαίτερα υψηλών επιτοκίων αλλά και του μεγάλου μεγέθους της ανεργίας. Η αποκλιμάκωση των επιτοκίων, ως προάγγελος της ένταξης της χώρας στη ζώνη του ευρώ και οι σχετικά υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης, ρυθμοί μεγαλύτεροι του μέσου όρου των χωρών της Ευρωζώνης, οδήγησαν στην υποχώρηση του Δείκτη Δυσπραγίας. Η

ανεργία παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα ενώ για την περίοδο από το δεύτερο τρίμηνο του 2002 έως και το πρώτο τρίμηνο του 2006 κυμάνθηκε γύρω στο 10%, για να υποχωρήσει στη συνέχεια. Το τέταρτο τρίμηνο του 2008 άρχισε την ανοδική της πορεία, για να ανέλθει το τέταρτο τρίμηνο του 2009 σε διψήφιο ποσοστό και για να εκτιναχθεί τέλος το τρίτο τρίμηνο του 2011 στο, πρωτοφανές για τα μεταπολιτευτικά δεδομένα της χώρας, 17,7%.

Ο ΔΟΔ επαληθεύεται από την πραγματική οικονομία, αφού είναι σαφές πως επιδεινώνεται από το πρώτο τρίμηνο του 2010 και φτάνει στα υψηλότερα επίπεδα, για την περίοδο που εξετάζουμε, τα δύο τελευταία τρίμηνα. Η ραγδαία αυτή και σημαντική επιδείνωση οφείλεται στην κατακόρυφη άνοδο της ανεργίας και στη συρρίκνωση της οικονομίας, αφού και ο ρυθμός πληθωρισμού αλλά και το Παρεμβατικό Επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας παρέμειναν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Τα παρακάτω διαγράμματα είναι ενδεικτικά για την εξέλιξη του Δείκτη Δυσπραγίας.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΚΤ, Eurostat – Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Πίνακας 31: Δείκτης Οικονομικής Δυσπραγίας για την Ελλάδα και Συνιστώσες του

Έτος Τρίμηνα	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΡΥΘΜΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ	ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΥΣΠΡΑΓΙΑΣ	
1998	A	11,9	4,43	16,81	3,4	38,0
	B	10,9	5,26	13,15	3,4	33,5
	Γ	10,8	5,10	13,51	3,4	33,6
	Δ	11,4	4,26	12,19	3,4	32,5
1999	A	12,2	3,60	10,80	3,4	31,7
	B	11,9	2,43	10,03	3,4	29,2
	Γ	11,7	2,03	10,06	3,4	28,6
	Δ	12,7	2,50	10,36	3,4	31,0
2000	A	12,3	2,86	8,92	4,5	28,2
	B	11,3	2,66	8,53	4,5	25,8
	Γ	10,9	2,93	7,93	4,5	24,9
	Δ	11,0	4,03	6,16	4,5	24,3
2001	A	11,2	3,30	4,75	3,3	23,8
	B	10,4	3,66	4,50	2,6	23,3
	Γ	10,2	3,76	4,50	4,8	20,8
	Δ	11,3	2,73	3,50	6,1	19,3
2002	A	11,4	3,93	3,25	2,9	23,7
	B	9,9	3,50	3,25	4,3	19,3
	Γ	9,8	3,43	3,25	3,8	19,5
	Δ	10,2	3,56	3,00	2,7	21,1
2003	A	10,4	3,83	2,75	6,6	17,6
	B	9,3	3,66	2,25	5,9	15,9
	Γ	9,3	3,40	2,00	5,3	15,8
	Δ	9,9	3,20	2,00	6	16,1
2004	A	11,3	2,70	2,00	3,9	20,1
	B	10,2	2,86	2,00	4,8	17,4
	Γ	10,1	2,80	2,00	4,4	17,5
	Δ	10,4	3,13	2,00	4,4	18,3
2005	A	10,4	3,33	2,00	2	21,0
	B	9,6	3,30	2,00	1,6	20,1
	Γ	9,7	3,83	2,00	2,6	19,7
	Δ	9,7	3,63	2,00	3	19,1
2006	A	9,7	3,23	2,25	4,8	17,2
	B	8,8	3,20	2,5	5,9	14,7
	Γ	8,3	3,40	3,00	5,5	15,1
	Δ	8,8	2,86	3,00	4,4	16,4
2007	A	9,1	2,66	3,5	5,4	16,2
	B	8,1	2,56	3,75	4,2	15,9
	Γ	7,9	2,63	3,75	3,9	15,9
	Δ	8,1	3,63	3,75	3,6	17,5
2008	A	8,3	4,23	3,75	1,6	20,4
	B	7,2	4,73	3,75	1,5	19,3
	Γ	7,2	4,73	4,25	1	20,2
	Δ	7,9	2,93	3,25	0,1	19,6
2009	A	9,3	1,56	2,00	-1,1	20,5
	B	8,9	0,66	1,25	-2,7	19,7
	Γ	9,3	0,70	1,00	-3,5	21,0
	Δ	10,3	1,93	1,00	-2,1	22,6
2010	A	11,7	3,03	1,00	-2,8	26,7
	B	11,8	5,13	1,00	-3,1	29,3
	Γ	12,4	5,53	1,00	-4,1	31,7
	Δ	14,2	5,10	1,00	-7,4	37,7
2011	A	15,9	4,70	1,00	-5,5	38,2
	B	16,3	3,50	1,25	-7	39,5

**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΕ
ΚΩΔ. ΟΠΣ 296250**

Π.3.2 «Τριμηνιαίο Δελτίο Παρακολούθηση Μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου ειδικότερα»

Γ	17,7	2,40	1,5	-5	39,0
---	------	------	-----	----	------

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΚΤ, Eurostat – Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΚΤ, Eurostat – Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Μέρος 8. Θέμα προς διερεύνηση

8.1 Εξέλιξη των Καταθέσεων στην Ελλάδα

Οι καταθέσεις στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μιας χώρας αποτελούν τον καθρέπτη της οικονομικής της ευμάρειας, αν και απαιτείται μεγάλη προσοχή στην ερμηνεία της εξέλιξής τους. Η κατάσταση και πορεία των εύκολα ρευστοποιήσιμων καταθέσεων (καταθέσεις μιας ημέρας, όψεως & τρεχούμενοι λογαριασμοί, απλού ταμιευτηρίου και προθεσμίας έως 2 ετών) στην Ελλάδα για την περίοδο Ιανουάριος 2001 – Ιανουάριος 2012 παρουσιάζει μία σταθερά ανοδική πορεία μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2009, φτάνοντας το μέγιστο ύψος των 237,7 δισ. ευρώ. Έκτοτε το σύνολο των εύκολα ρευστοποιήσιμων καταθέσεων υποχωρεί σταθερά για να καταλήξει στο ναδίρ των 169,5 δισ. τον Ιανουάριο του 2012 σημειώνοντας πτώση της τάξης του 28,69%, σε μόλις 29 μήνες και κατρακυλώντας (σε ονομαστικό μέγεθος) στα επίπεδα του Φεβρουαρίου 2007. Οι καταθέσεις απλού ταμιευτηρίου μεγιστοποιούνται το Δεκέμβριο του 2005 στα 74,4 δισ. ευρώ ενώ τον Ιανουάριο του 2012 είχαν υποχωρήσει κατά 33,33%, σε μόλις 48,6 δισ. ευρώ

Οι καταθέσεις, πριν την εκδήλωση της κρίσης, ακολουθούσαν μία κυκλική συμπεριφορά. Εμφάνιζαν μεγάλη αύξηση τον Δεκέμβριο και τον Ιούνιο, εξαιτίας της καταβολής του δώρου Χριστουγέννων και του επιδόματος αδείας, ενώ μικρότερη ήταν η αύξηση εξαιτίας του δώρου Πάσχα τον Απρίλιο ενώ ανοδική ήταν και η πορεία τους τον Αύγουστο, μήνα κατά τον οποίο κορυφώνεται η τουριστική κίνηση. Γίνεται επίσης αντιληπτή η προσπάθεια των καταθετών να επιτύχουν υψηλότερες αποδόσεις για τις αποταμιεύσεις τους αφού, σε εποχή αποκλιμάκωσης επιτοκίων, οι καταθέσεις ταμιευτηρίου άρχισαν να υποχωρούν ελαφρώς από το 2006. Σημειώνεται επίσης πως οι καταθέσεις υποχωρούσαν συνήθως τον μήνα Ιανουάριο και τον Μάιο. Όπως άλλωστε αναμένεται, το σύνολο των εύκολα ρευστοποιήσιμων αποταμιεύσεων και οι αποταμιεύσεις ταμιευτηρίου εξελίσσονται με τον ίδιο τρόπο.

Η βαθιά ύφεση που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία, η κάθετη πτώση της αγοραστικής κίνησης, το πρωτοφανές μέγεθος της ανεργίας, η κατάργηση του 13^{ου} και 14^{ου} μισθού στο δημόσιο τομέα, οι περικοπές των αμοιβών στον ιδιωτικό τομέα και η επιβολή μιας σειράς νέων φόρων ανάγκασαν πολλούς Έλληνες να στραφούν στο συσσωρευμένο πλούτο και να αποσύρουν τις καταθέσεις τους για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της καθημερινότητας. Παράλληλα, η μεγάλη αβεβαιότητα για την πορεία και το μέλλον της ελληνικής οικονομίας αλλά και του ίδιου του ευρώ

συνετέλεσαν περαιτέρω στην υποχώρηση των καταθέσεων, αφού ένας σημαντικός αριθμός πολιτών επέλεξε το σπίτι του ως τον χώρο φύλαξης των χρημάτων του. Ενδεικτικό της έλλειψης εμπιστοσύνης στην ευρωπαϊκή πλέον οικονομία αποτελεί το γεγονός πως οι καταθέσεις τραπεζών στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), παρά το ουσιαστικά μηδενικό επιτόκιο του 0,25%, ανήλθαν την Παρασκευή 2 Μαρτίου 2012 σε 776,9 δισ. ευρώ, ως overnight καταθέσεις, ποσό ρεκόρ στα 10 χρόνια ύπαρξης του ευρώ.

Πίνακας 32: Εξέλιξη του Ύψους των Εύκολα Ρευστοποιήσιμων Καταθέσεων & Ταμειυτηρίου (εγχώρια)

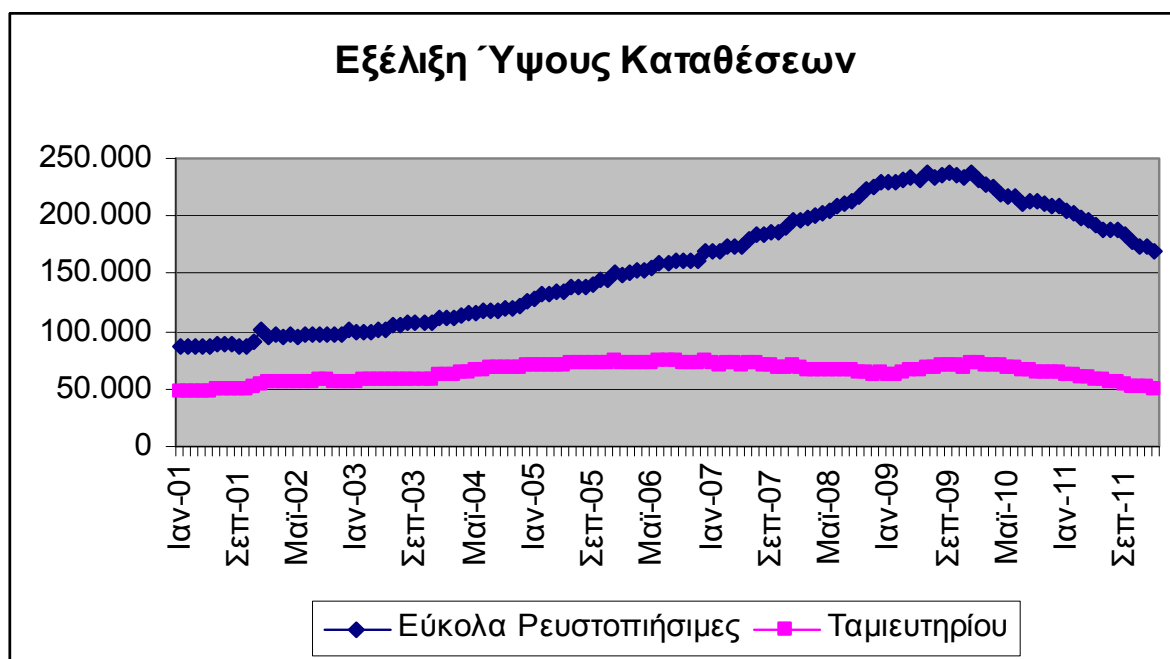
Έτος/ Μήνας	Μέγεθος	Ιαν.	Φεβ.	Μάρ.	Απρ.	Μάι.	Ιούν.	Ιουλ.	Αύγ.	Σεπ.	Οκτ.	Νοέμ.	Δεκ.
2001	ύψος	87.582	86.813	86.137	87.607	86.808	87.927	87.914	88.105	86.667	87.788	90.876	100.211
	μεταβολή (%)	-	-0,88%	-0,78%	1,71%	-0,91%	1,29%	-0,01%	0,22%	-1,63%	1,29%	3,52%	10,27%
	ύψος	46.941	46.995	47.048	47.883	47.886	48.977	49.223	49.918	50.376	50.560	51.331	54.726
	μεταβολή (%)		0,11%	0,11%	1,77%	0,01%	2,28%	0,50%	1,41%	0,92%	0,37%	1,52%	6,61%
2004	ύψος	111.290	111.639	113.821	114.904	114.756	117.362	118.469	118.154	119.457	120.006	121.296	125.103
	μεταβολή (%)	-0,40%	0,31%	1,95%	0,95%	-0,13%	2,27%	0,94%	-0,27%	1,10%	0,46%	1,07%	3,14%
	ύψος	61.611	62.264	64.276	63.619	65.545	66.613	67.193	67.243	67.286	67.519	67.939	70.998
	μεταβολή (%)	-0,45%	1,06%	3,23%	-1,02%	3,03%	1,63%	0,87%	0,07%	0,06%	0,35%	0,62%	4,50%
2007	ύψος	168.418	168.742	172.700	173.530	173.678	180.600	184.507	184.916	185.249	186.327	189.532	196.385
	μεταβολή (%)	-0,58%	0,19%	2,35%	0,48%	0,09%	3,99%	2,16%	0,22%	0,18%	0,58%	1,72%	3,62%
	ύψος	71.909	71.036	71.443	71.791	69.846	72.229	71.413	71.054	70.789	69.015	68.133	70.622
	μεταβολή (%)	-2,92%	-1,21%	0,57%	0,49%	-2,71%	3,41%	-1,13%	-0,50%	-0,37%	-2,51%	-1,28%	3,65%
2008	ύψος	196.659	197.454	200.488	202.790	205.128	209.563	209.821	213.688	217.909	222.767	225.141	228.427
	μεταβολή (%)	0,14%	0,40%	1,54%	1,15%	1,15%	2,16%	0,12%	1,84%	1,98%	2,23%	1,07%	1,46%
	ύψος	68.062	66.428	66.179	66.787	65.796	66.541	65.815	65.151	65.011	64.199	62.436	64.876
	μεταβολή (%)	-3,63%	-2,40%	-0,38%	0,92%	-1,48%	1,13%	-1,09%	-1,01%	-0,22%	-1,25%	-2,75%	3,91%
2009	ύψος	229.773	230.006	230.482	233.980	232.265	237.645	234.280	235.992	237.657	235.272	233.783	237.168
	μεταβολή (%)	0,59%	0,10%	0,21%	1,52%	-0,73%	2,32%	-1,42%	0,73%	0,71%	-1,00%	-0,63%	1,45%
	ύψος	62.891	62.909	63.888	66.241	66.252	67.827	68.644	69.363	69.760	69.480	69.093	72.109
	μεταβολή (%)	-3,06%	0,03%	1,56%	3,68%	0,02%	2,38%	1,20%	1,05%	0,57%	-0,40%	-0,56%	4,36%
2010	ύψος	231.983	228.082	225.556	219.997	217.261	216.077	211.422	212.245	212.353	210.942	208.549	208.454
	μεταβολή (%)	-2,19%	-1,68%	-1,11%	-2,46%	-1,24%	-0,54%	-2,15%	0,39%	0,05%	-0,66%	-1,13%	-0,05%
	ύψος	71.850	71.141	70.798	69.586	68.625	67.246	66.695	66.286	64.926	64.964	63.145	63.853
	μεταβολή (%)	-0,36%	-0,99%	-0,48%	-1,71%	-1,38%	-2,01%	-0,82%	-0,61%	-2,05%	0,06%	-2,80%	1,12%
2011	ύψος	204.875	202.975	199.377	197.226	192.543	188.774	187.628	188.961	183.526	176.881	173.900	174.417

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΕΕ ΚΩΔ. ΟΠΣ 296250

Π.3.2 «Τριμηνιαίο Δελτίο Παρακολούθηση Μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου ειδικότερα»

	μεταβολή (%)	-1,72%	-0,93%	-1,77%	-1,08%	-2,37%	-1,96%	-0,61%	0,71%	-2,88%	-3,62%	-1,69%	0,30%
	ύψος	62.760	61.718	59.473	59.492	57.959	56.886	56.053	56.025	53.731	52.264	50.760	50.874
	μεταβολή (%)	-1,71%	-1,66%	-3,64%	0,03%	-2,58%	-1,85%	-1,47%	-0,05%	-4,09%	-2,73%	-2,88%	0,22%
2012	ύψος	169.453											
	μεταβολή (%)	-2,85%											
	ύψος	49.627											
	μεταβολή (%)	-2,45%											

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος - Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

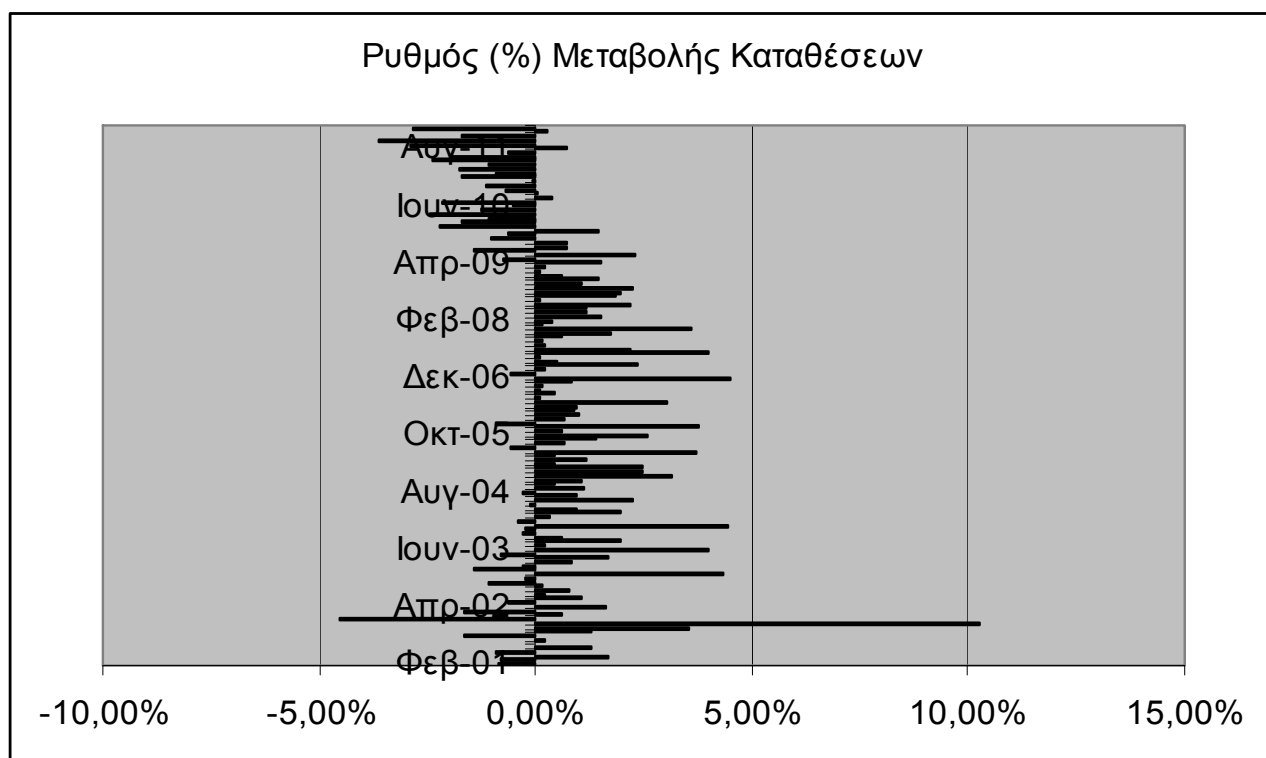
Η εικόνα όμως και στις χώρες που αντιμετωπίζουν συναφή προβλήματα με την Ελλάδα, ιδιαίτερα υψηλό χρέος δημόσιο χρέος και ως εκ τούτου ασκούν περιοριστική δημοσιονομική πολιτική είναι παρόμοια, αλλά όχι σε τέτοια έκταση. Ειδικότερα, και σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για το μήνα Νοέμβριο, η μείωση των καταθέσεων στις ιταλικές τράπεζες ανήλθε σε 38 δισ. ευρώ, σημειώνοντας πτώση της τάξεως του 2,71%, στην Ισπανία οι απώλειες για την ίδια περίοδο διαμορφώθηκαν σε 7 δισ. ευρώ ή

0,41% ενώ στην Πορτογαλία σημειώθηκε πτώση 0,7 δισ. ευρώ ή 0,30%.

Πίνακας 33: Καταθέσεις και ρυθμοί μεταβολής σε επιλεγμένες χώρες (σε τρισ. ευρώ & σε %)

Χώρα	Οκτώβριος 2011	Νοέμβριος 2011	Ποσοστιαία μεταβολή (%)
Ιταλία	1,364 τ	1,402 τρισ.	2,71
Ισπανία	1,691 τρισ.	1,684 τρισ.	0,41
Πορτογαλία	234,9 δισ.	234,2 δισ.	0,30

Πηγή: ΕΚΤ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η διαρροή των καταθέσεων έφερε σε ιδιαίτερα δυσχερή θέση το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Αυτό συνέβη διότι ενώ χάνει χρήματα από την εκροή καταθέσεων, βρίσκεται παράλληλα αντιμέτωπο με συνεχώς διογκούμενες επισφάλειες από μη εξυπηρετούμενα δάνεια της λιανικής τραπεζικής. Νοικοκυριά και επιχειρήσεις είτε καθυστερούν είτε αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από δάνεια. Ταυτόχρονα, εξαιτίας της κατοχής ομολόγων του ελληνικού δημοσίου

(των οποίων η αξία εκτιμάται ότι υπερβαίνει τα 50 δις.) δυσκολεύονται να αντλήσουν κεφάλαια από τη διεθνή διατραπεζική αγορά, αφού πλέον η αξιοπιστία τους έχει πληγεί ανεπανόρθωτα.. Επιπρόσθετα, οι τράπεζες θα κληθούν εντός του από τις του 2012 να καλύψουν τον δείκτη των κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Core Tier 1) στο 10% τουλάχιστον. Θα πρέπει παράλληλα να εκτιμηθούν οι απώλειες από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα «κουρέματος» και ανταλλαγής ομολόγων του ελληνικού δημοσίου κατά 53,5%, με τις τράπεζες να επεξεργάζονται ακόμα τα στοιχεία και να έχουν πάρει παράταση δημοσίευσης των Ισολογισμών τους. Το κόστος από την ανακεφαλαίωση των τραπεζών και τη ριζική αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος αναμένεται να κυμανθεί μεταξύ 20 και 30 δις. ευρώ, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις από την έκθεση της “BlackRock”

Από τα στοιχεία της Τραπεζής της Ελλάδος, προκύπτει ότι οι τράπεζες ουσιαστικά δεν χορηγούν δάνεια προς τις επιχειρήσεις (μηδενική ροή ή και αρνητική ροή περιόδου, - 2.430 για το 2011) ενώ οι απαιτήσεις τους προς τις επιχειρήσεις έχουν υποχωρήσει σε χαμηλότερο επίπεδο από εκείνο του 2008, χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει πως οι επιχειρήσεις έχουν εξοφλήσει παλαιότερα δάνεια. Το εμπόριο είναι ο μεγαλύτερος οφειλέτης στις Τράπεζες, γεγονός που αποδεικνύει την ένταση της δραστηριότητας του κλάδου τα προηγούμενα χρόνια, τη συμβολή του στην ανάπτυξη καθώς και το ασφυκτικό πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει σήμερα εξαιτίας της έλλειψης ρευστότητας. Ο κύριος λόγος για την υποχώρηση του Υπολοίπου είναι το πάγωμα ουσιαστικά των χορηγήσεων καθώς και η οριστική διακοπή της δραστηριότητας και η επακόλουθη εκκαθάριση των επιχειρήσεων. Ο ρόλος των τραπεζών, ως πολλαπλασιαστής του χρήματος και ως μοχλού ανάπτυξης έχει πλέον πάψει να λειτουργεί, συμπαρασέρνοντας μαζί του και τις υγιείς επιχειρήσεις, οι οποίες πολλές φορές αναγκάζονται να καταφύγουν σε άτυπης μορφής δανεισμό με τοκογλυφικά, εννοείται, επιτόκια.

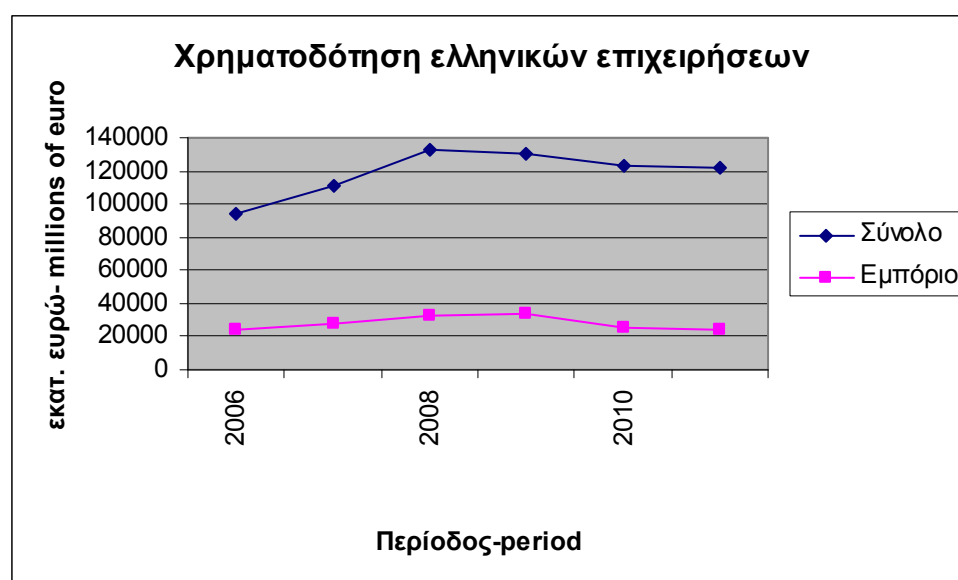
Πίνακας 34: Χρηματοδότηση των εγχώριων επιχειρήσεων κατά κλάδο δραστηριότητας από τα εγχώρια NXI (σε εκατ €)

Περίοδος- Period	Σύνολο-Total			Εμπόριο-Trade		
	Υπόλοιπο Outstanding amounts	Ροή περιόδου Flow during period	Ετήσια % μεταβολή Annual % change	Υπόλοιπο Outstanding amounts	Ροή περιόδου Flow during period	Ετήσια % μεταβολή Annual % change
2006	93.576	-	-	23.712	-	-
2007	111.289	19.463	18,93	27.672	4.227	16,70
2008	132.458	21.036	19,02	32.985	5.419	19,20
2009	130.043	6.836	-1,82	33.519	1.396	1,62

2010	123.244	1.482	-5,23	25.355	-1.171	-24,36
2011	120.126	-2.430	-2,53	24.687	-1.528	-2,63

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος-Επεξεργασία ΙΝ.ΕΜ.Υ.

Σημείωση: Ως Ροή Περιόδου (Flow during period) υπολογίζονται με βάση τις διαφορές των υπολοίπων διορθωμένες για αναταξινομήσεις, λοιπές αναπροσαρμογές αξίας, συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την αποτίμηση σε ευρώ των οικονομικών μεγεθών σε ξένο νόμισμα και άλλες μεταβολές που δεν οφείλονται σε συναλλαγές.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Προς επίρρωση της θέσης αυτής έρχονται να προστεθούν και τα στοιχεία από έρευνα της Eurostat. Το ποσοστό επιτυχών δανειακών αιτήσεων από Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις ήταν μικρότερο το 2010 σε σύγκριση με το 2007 σε όλα τα Κράτη - Μέλη για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία και το ποσοστό των μερικώς επιτυχών αιτήσεων για χορήγηση δανείων αυξήθηκε σε όλα τα Κράτη - Μέλη. Οι μεγαλύτερες μειώσεις στη χορήγηση επιτυχών αιτήσεων κατεγράφησαν στη Βουλγαρία (από 87% σε όλες τις αιτήσεις που αφορούν χορήγηση δανείων το 2007 σε 48% το 2010), στην Ιρλανδία (από 97% σε 53%), στη Δανία (από 92% σε 60%), στη Λιθουανία (από 89% σε 58%), στην Ελλάδα (από 88% σε 60%) και στην Ισπανία (από 87% σε 59%). Μειώσεις σε ποσοστό μικρότερο από 10% παρατηρήθηκαν στη Φινλανδία (από 98% σε 96%), στη Μάλτα (από 94% σε 91%), στη Σουηδία (από 84% σε 78%), στην Πολωνία (από 92% σε 85%), στην Ιταλία (από 87% σε 78%), στο Βέλγιο (από 92% σε 83%) και στη Γερμανία (από 85% σε 76%). Σημειώνεται πως οι αιτήσεις μπορούν να χωριστούν σε εκείνες που είναι πλήρως επιτυχείς και εκείνες που είναι μερικώς επιτυχείς, εννοώντας ως τέτοιες εκείνες οι οποίες χορηγούνται εν τέλει με λιγότερο όμως ευνοϊκούς όρους από τις αρχικές αιτήσεις. Η Ελλάδα συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό Μερικώς επιτυχών αιτήσεων (29,6%) και ακολουθούν οι Ισπανία και Βουλγαρία με

ποσοστά 27,8% και 22,0% αντίστοιχα. Ο παρακάτω πίνακας είναι ενδεικτικός της κατάστασης που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά καθώς και της επιδείνωσης της θέσης των επιχειρήσεων που αδυνατούν να εξασφαλίσουν ρευστότητα, και οδηγούνται εν τέλει σε κλείσιμο, ενισχύοντας το φαύλο κύκλο της ύφεσης και τροφοδοτώντας τα ταμεία ανεργίας με νέους δικαιούχους.

Πίνακας 35: Αποτελέσματα αιτήσεων για παροχή δανειακών κεφαλαίων, από Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ως % επί του συνολικού αριθμού των αιτήσεων) στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε. (27)

Κράτη - Μέλη	2007			2010		
	Επιτυχείς	Μερικώς Επιτυχείς	Ανεπιτυχείς	Επιτυχείς	Μερικώς Επιτυχείς	Ανεπιτυχείς
Βέλγιο	92.4	5.4	2.2	83.1	11.2	5.7
Βουλγαρία	87.0	9.9	3.1	42.5	22.0	35.5
Γαλλία	94.5	3.6	2.0	83.3	9.7	7.0
Γερμανία	85.3	8.0	6.7	75.9	15.9	8.2
Δανία	91.8	4.5	3.7	59.8	21.7	18.5
Ελλάδα	87.6	11.7	0.7	59.6	29.6	10.8
Ηνωμένο Βασίλειο	88.4	6.1	5.6	64.6	14.7	20.8
Ιρλανδία	96.9	2.1	1.0	53.2	20.2	26.6
Ισπανία	87.3	9.7	3.0	59.1	27.8	13.2
Ιταλία	86.6	12.2	1.2	78.4	16.7	4.9
Κύπρος	93.2	6.8	0.0	76.7	19.1	4.2
Λετονία	89.0	6.7	4.3	63.5	10.1	26.4
Λιθουανία	89.2	9.0	1.8	58.4	20.4	21.2
Λουξεμβούργο	78.8	15.2	6.0	68.4	20.9	10.7
Μάλτα	94.3	5.7	0.0	91.3	6.5	2.2
Ολλανδία	84.3	8.9	6.8	61.3	16.2	22.5

**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΣΕΕ
ΚΩΔ. ΟΠΣ 296250**

Π.3.2 «Τριμηνιαίο Δελτίο Παρακολούθηση Μακροοικονομικών μεγεθών της ελληνικής οικονομίας και του κλάδου του εμπορίου ειδικότερα»

Πολωνία	91.9	4.3	3.7	85.4	10.3	4.3
Σλοβακία	89.3	7.0	3.7	76.1	14.7	9.2
Σουηδία	84.2	7.0	8.7	79.7	14.1	6.1
Φινλανδία	98.1	1.9	0.0	95.9	3.9	0.2

Πηγή: Eurostat – Επεξεργασία στοιχείων ΙΝ.ΕΜ.Υ.

